

ZSIDÓ NAPILAP

10. Telefon: 18-60. Előfizetési árak: Havonta 110, negyedévre 320, fél-évre 600, egészévre 1200 lej. Külföldre: Havonta 2, negyedévre 6, félévre 12, egészévre 20 dollár. — Hirdetések díjszabás szerint. — Az „UJ KELET” a transilvaniai és bánáti zsidóság egyetlen napilapja. Cikkeink utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Ára 5 lej
 Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő, Rector responsabil-Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc. Adminisztrator delegat si grant responsabil-Felelős igazgató: Schwartz Endre. Proprietar-tulajdonos: Fraternitas S. A. E. de Editura. Registrul publicatiunilor periodice No. 43. Dos. 889. 1938. Tribunalul Cluj, Sectia III.
 Péntek, szeptember 8. 1939-5699. Elud 23. XXII. évfolyam, 203. szám.

Meglassult a német offenziva

A nyugati fronton dől el a háboru

Sorsa Egy heti hősi ellenállás után megadta magát a Westerplatte. A külföldi sajtó Románia semlegességi nyilatkozatáról

„Egyelőre nem tudjuk segíteni a lengyeleket” — írja a Times

Párizs, szept. 7. (Havas.) A francia főhadiszállás közli: — Az előkészületek a legsikeresebben haladnak előre. A francia jelentés szüksévszerűsége igen nagy feltűnést keltett Párizsban. A sajtó igyekezett is ezt különböző magyarázatokkal kísérni. A Petit Parisien azt írja, hogy a francia léghaderők átestek már a tűzkeresztségen. A Matin úgy tudja, hogy a francia tüzérség megkezdte a nyugati határvonalak lövését, de erről a hadvezetőség egyelőre hallgat, mert az ilyen nagyszabásúnak ígérkező harcban a tervek és mozdulatok titoktartása a legfontosabb feladat. Az Intransigeant közli, hogy a belga határvidék lakossága hallotta a lövéseket és a robbanások zaját, de meghatározni a támadás időpontját és annak erejét nem tudja.

gi golyó által nem történt sebesülés, ami annyit jelent, hogy közelharc még sehol sem volt.
Ironside angol főparancsnok kihallgatása Gamelinnél
 Párizs, szeptember 7. (Rador.) Gamelin tábornok, a francia hadsereg főparancsnoka, Vuillemin tábornok, a légi haderők parancsnokának társaságában kihallgatáson fogadta Ironside tábornokot, az angol szárazföldi erők főparancsnokát és Nevhall marsallt, az angol légi erők parancsnokát.
Ujabb légi riadó volt tegnap Párizsban

Párizs, szeptember 7. (Dunaposta.) Szerda délelőtt 10.50 órakor légi riadó volt Párizsban. A parlament épületében tartózkodó képviselők, Herriot elnökkel együtt, levonultak az óvóhelyekre. A légi riadó negyven percig tartott. A Le Havre kikötőben két ízben volt légi riadó.
Az angol főhadiszállás jelentései
 London, szept. 7. (Reuter.) Az angol főhadiszállás közli: — A felvonulás tervszerűen halad elő-

re. Légihaderőink nyugtalanító hadműveleteit siker koronázza. Tengerészetünk az Atlanti óceánon három fegyveres német gőzöst pusztított el. Legénységét megmentette. Német buvárhajók több angol gőzöst támadtak meg sikertelenül.
Southampton felett megtörtént az első összecsapás az angol és német repülőgépek között

Az United Press közli, hogy Southampton felett megtörtént az első összecsapás a német és angol repülőgépek között. A német repülőgépeknek egy husz tagból álló repülőrajja Chatam fölött megkísérelte az ottan elhelyezett angol tengerészeti, építkezési és ipari művek bombázását. A gépeket csakhamar az angol légvédelmi őrök levegőbe robbanó bombáinak felhője vette körül. Későbbben vadászgépek jelentek meg, amelyek kísérletet tettek a bombavető elűzésére. Ez sikerült is, mert a husz gépből 19 visszafordult és elhagyta Anglia partvidékét, míg egy találatot kapott és lezuhant. A hírt hivatalosan még nem erősítették meg.

osztályokat, valamint két vadászszázadot és a Pomorska jövandárt megsemmisítettük. Csak maradványaik tudtak uszva átmenekülni a Visztulán, fegyverüket és felszerelésüket hátrahagyva. Az erdőben hagyott hadianyagot csak hetek múltán lehet majd felbecsülni. A Visztulától keletre, Kelet-Poroszországban a német csapatok elérték a Narew folyót, két irányból körmtyak be Pultuskba és Rozanhoz közelednek. A légi haderők alacsonyán szállva működtek és szétszórta a lengyel hadoszlopokat.

A Führer inspekcója
 Berlin, szeptember 7. (Rador.) A DNB jelenti: A Führer szerdán ismét megtekintette a folyósó területen lévő csapatokat. Inspekción tartott Graudenz környékén, ahol kedden ádáz harcok voltak s ahol ezer foglyot ejtettek, továbbá több mint 100 ágyút zsákmányoltak. A lengyelek visszavonulóban levegőbe röpitették a hidakat, egészen Graudenzig. Az utakat elhagyott hadianyag- és felszerelési tárgyak borítják, amiket egy megtizedelt lengyel divízió dobott el. Bárhol jelenik meg a Führer, a katonák és a falusi lakosság melegen üdvözik.

A németek elfoglalták a danzigi Westerplattét
 Danzig, szeptember 7. A DNB jelenti: A német tengerészeti és műszaki ezredek és rohamcsapatok csütörtökön délelőtt 10 óra 20 perckor elfoglalták a Westerplattét, amelynek lengyel helyőrsége egy héten át hősiessé védte magát a páratlan német túlerővel szemben. Ez a Danzig területén lévő félsziget egy hét óta a német tengerészeti, légi és szárazföldi haderők szakadatlan ostroma alatt állott. Csütörtök délelőtt a lengyel helyőrség kitűzte a fehér zászlót. Valószínűnek tartják, hogy a lengyel katonákat kihezgették.

Göring napiparancsa
 Göring tábornok, a német légi haderők főparancsnoka, a következő napiparancsot adta ki: „Légi hadsereg katonái! Hosszu és megsemmisítő harc után a keleti arcvonal légi területe a tiétek. Az ellenséges repülőgépek még odáig sem jutottak el, hogy érintkezésbe lépjenek a mi légvédelmi őrökkel. Boj-társi hűséggel és önfeláldozással vettedtek részt a harcokban, amelyeket győzelemre vittetek. A német nép háláját és köszönetét tolmácsolom ezért nektek. A Vezér és kancellár a keleti fronton vetek van és figyeli tevékenységeteket. Az ő szeméi előtt előre a győzelemre!

Rydz Smigly marsall napiparancsa a lengyel repülőkhöz
 Varsó, szeptember 7. (Rador.) Smigly Rydz marsall, a lengyel hadsereg főparancsnoka a főhadiszállásról a következő napiparancsot intézte a repülőkhöz: „Lengyel katonák! Az ellenség számszerű és anyagi túlsúlya ellenére is hősiessé megálltátok a helyeteket. Dicsőségteket a lengyel nép örökre emlékezetébe zárja.”

A lengyel főhadiszállás jelentése
 Varsó, szeptember 7. (Rador.) A lengyel főhadiszállás szeptember 6-i jelentése szerint a német repülő több alkalommal bombázták Varsót és a lengyel vonalakat. A lengyel légi (Folytatása az 5-ik oldalon).

Sikertelen német támadás London ellen

London, szept. 7. (Rador.) A tájékoztató minisztérium közleménye szerint a német repülő első London elleni szerdán reggel végrehajtott támadása teljesen sikertelen maradt. A német gépeket még azelőtt visszatérésre kényszerítették, mielőtt bombákat dobtak volna. A légvédelmi tüzérség azonnal megnyitotta a tüzet s több angol légitájt repült fel az ellenséges gépek fogadására. London lakói csak a tüzelést hallhatták, de semmit sem láthattak az ütközetből, mivel a gépek igen magasan jártak.

A német főhadiszállás jelentései
 Berlin, szept. 7. (Rador.) A DNB-ügynökség jelentése szerint Keletiszília s a Dubrov, Kattovitz, Königshütte, Nislovitz, Sosnovice elfoglalásával Lengyelország elvesztette legfontosabb nehézipari központját. A lengyel hadiipar itt állította fel ágyu-, gépfegyver- és hadianyag gyárait s fennakadás áll be a repülőgépek, motor és mozdonygyártásban is. Keletisziliából került ki Lengyelország széntermelésének 96 százaléka. Ugyanezen a vidéken tíz cinkbánya is van. A bányák jelentéktelen károkat szenvedtek.

Berlin, szept. 7. (Rador.) DNB: A keleti arcvonalon szerdán 18 lengyel repülőgépet lőttek le. Ezek közül 12 biztosan lezuhant a légi ütközetek során. A többi hatot légibombázás során repülőtereken pusztították el. A megromgált repülőgépek számát a megfigyelési nehézségek miatt nem lehet pontosan tudni.

Braunschitz tábornok napiparancsa
 Berlin, szept. 7. (Rador.) Von Braunschitz tábornok, a német hadsereg főparancsnoka az alábbi napiparancsot intézte a keleti haderő katonáihoz: „Krakkót, Bromberget és Graudenzet elfoglaltuk. A folyósó nem választja el többé Keletporoszországot és Danzigot az anyaállamtól. Az ellenséget az összes fron-

tokon legyőztük s az visszavonulóban van. A világháboru volt katonái és a fiatal katonák egyaránt bebizonyították, hogy rövid idő alatt jelentős sikereket tudnak elérni. Bátor repülőink nagyszerűen támogattak bennünket a harcban. Köszönetemet és elismerésemet fejezem ki működésükért, amely büszkén sorakozik a német hadsereg dicsőséges sikeresorozatába. Krakkóba bevonulván, a német hadsereg védelme alá vette Pilsudszky tábornok, Lengyelország első marsalljának sírját. Pilsudszky a békét akarta s Németország megbecsülni és megadja a tiszteletet ennek a nagy katonának. A Vezér parancsára diszország állott Pilsudszky sírja mellé. Katonák! Nagy napokat éltünk át. Most mindent meg kell tennünk, hogy az utolsó elhatározásig kitartsunk. Egész Németország bizalommal és reménységgel követi harcunkat s állítkön a Vezér és főparancsnokunk áll, aki példát ad a bátorságból.”

Tovább folyik a német előnyomulás
 Berlin, szeptember 7. (Rador.) A német főhadiszállás a következő újabb közleményt adta ki:

„A lengyel hadsereg szeptember 6-án is az összes arcvonalakon folytatta visszavonulását. A légi haderők tevékeny támogatásának védelme alatt a német csapatok szorosán követték a visszavonuló ellenséget és helyenként harcra kényszerítették. Dél-Lengyelországban a német csapatok elfoglalták Neusandert és átkeltek a Dunajec folyón, ettől a várostól északra. Csapataink harc nélkül vonultak be Krakkóba és katonai tiszteletadásban részesítették Pilsudski marsall sírját. Kielce elfoglalása után csapataink gyorsan folytatták előnyomulásukat a Lysa Gora hegyek nyugati lejtőin és északon Tomaszov, valamint Lodz városokhoz közelednek. Graudenzől északra a teret megtisztítottuk a korridorban maradt lengyel csapatok utolsó maradványaitól. A zsákmányolt ágyuk száma 90, a 9-ik és 17-ik lengyel had-

Tüzérségi párbaj a Siegfried- és Maginot-vonalak körül
 A Luxemburgban megjelenő lapok tudósítói azt jelentik, hogy a Maginot- és a Siegfried-vonal környékéről hatalmas tüzérségi párbaj dörrenése hallatszik. A kölcsönös ágyutűz különösen Mosel irányából volt rendkívül erős és egész éjszaka állandó jellegű.

A németek sietve ürítik ki a Siegfried-vonal mögötti városokat
 Az Evenimentul bukaresti lap szerda esti számának jelentése szerint a német hatóságok a legnagyobb sietéssel ürítik ki a Siegfried vonal mögötti városokat. A hadizóna első vonalában lévő városok kiürítése szerdán délre már befejezést is nyert.

A „Berlinska Tidende” című dán lap jelentése szerint néhány napja gyors iramban folyik a saarvidéki lakosság kiürítése is.

Brüsszel, szept. 7. (Rador.) A Stefani iroda jelentése szerint a szerda esti órákban Armon, a francia-német határ közelében fekvő községben heves ágyutűz hallatszott. Valószínűnek tartják, hogy a francia tüzérség megkezdte a gyalogos támadás előkészítését.

A belga lapok luxemburgi tudósítói hasonlóképpen heves tüzérségi harcot jelentenek ugy a Maginot- mint a Siegfried-vonlról. Különösen heves volt a tüzharca a Mosel vidékén, ahol egész éjszaka folytatódtott.

Előre nyomul a francia gyalogság
 Párizs, szept. 7. (Dunaposta.) A francia hadsereg főparancsnokság szerdán este 9 órakor az alábbi jelentést adta ki: Hadsergünk és a gyalogság előnyomulása a légitámogatásával tovább folyik. A csapatok szállítása és ellátása rendszeren történik.

Párizs, szept. 7. (Rador.) Havas: A szeptember 7-én keltezett 7-es számú hivatalos közlemény szerint mindkét oldalon kifejlött tevékenység volt az arcvonalon.

Róma, szept. 7. A Stefani hírszolgálati iroda közli, hogy Franciaországba megérkezett a nyugati hadsintér első sebesültvonata. Sebesülések a tüzérségi lövedékek darabjai által történtek. Gyalogság-

A német-lengyel viszony a történelem tükrében

Az egykori német demokráciáknak mindig az volt a céljuk, hogy a lengyel nép függetlenségét megtarthassa. Valahányszor ez a kérdés a világpolitikában felmerült, a német szabadelvűek, így elsősorban Lassale, követelték a leghatározottabban ennek a népnek a talpraállítását és független állami életét. Lengyelországnak a bécsi kongresszuson történt felosztása után a kérdés felszínre maradt és a szabadelvű erők állandóan harcoltak ama „Szent szövetség” ellen, amelyet Lengyelország romjain építettek fel.

Eltekintve attól, hogy milyen okok idézték elő a 18. században a lengyel állam összeomlását és hogy ebben az összeomlásban milyen részekül volt a lengyeleknek, különösen a lengyel nép nagybirtokos és nemesi rétegének, az úgynevezett slachtának, bizonyára más csoportok is hozzájárultak a katasztrófához. De a nyugati demokráciák azt mondták, hogy ezek a rétegek és osztályok nem jelentik magát a népet, amely éppúgy képes megőrizni függetlenségét és éppúgy tud állami életet élni, mint minden más nép. A reakció ugyanis azzal érvet a felosztás mellett, hogy a lengyel nép nem érett még meg az állami önállóságra.

A hitleri Németországban ugyanazok az érvek kerültek az utóbbi hónapokban felszínre, mint az 1772-es reakció idején. Már ezekből is nyilvánvaló, hogy a mai Németország át akarja venni a cárok, a Hohenzollernok és a Habsburgok Lengyelországgal szemben követett politikáját. A régi Németország demokráciái a múltban mindig is határozottan támogatták a lengyel ügyet és állandóan segítézték a lengyel nép függetlenségére törekvő akcióit. A legnagyobb német szabadságharcosok és költők Chamisso és Grillparzer, Lenau és Dingelstedt lángoló versekben nyilvánították szimpátiájukat az elnyomott lengyel nép iránt. Platen éles szavakkal támadta mindazokat, akik ezt a szabadságra vágyó és derék népet elnyomták. Amikor Varsót elfoglalták, Grillparzer keserű szemrehányásokat tett Poroszországnak, Angliának és Franciaországnak. Heine, amikor meghallotta, hogy 1831-ben a lengyeleket leigázták, sírógörcsökben tört ki.

A német nép szimpátiája a lengyelekkel szemben megnyilatkozott abban is, hogy az emigrációban élő Mickiewicz író műveit lefordították és óriási példányszámokban terjesztették. Schwab, a jeles württembergi költő, lefordította a lengyel szabadságdalokat, amik a német dolgozók között százezres példányszámokban fogytak. A lengyel emigránsokat a német városokban szívesen fogadták és nemcsak menedékhelyet adtak nekik, hanem egzisztenciához is juttatták őket. Georg Büchner leveleiből kiderül, milyen nagy is volt a lengyelek iránti szimpátia Németországban. Büchner abban az időben diák volt, amikor Ramorino lengyel generális kénytelen volt menekülni. A fiatal diák küldöttséggel üdvözölte a generálást, akiben a forradalom egyik hősét köszöntötte. A német fiatalok valóságosan rajongottak abban az időben a lengyelekért. Megcsodálták a felkelők bátorságát és úgy ünnepelték a legyőzötteket, mint-ha győzők lennének.

1830. őszen fellázadtak a Metternich-féle gazdálkodás miatt elégedetlen clemek. A forradalmárok egy évig tudták tartani magukat. A „Szent szövetség” Franciaországnál intervenciót, de nem tudott célt érni és pedig azért, mert Németországban is a lengyelekhez hasonló forradalmi jelenségek mutatkoztak. A „Szent szövetség” ellen a németek és lengyelek összefogtak, a szövetségnek fel kellett adnia a háborús terveit és a fiatal Belgiumot éppúgy el kellett ismerie, mint a francia polgári királyságot.

1847-ben a porosz területen lévő lengyelek Miosroszlawszki vezetésével fellázadtak. Őt és a felkelés vezetőit lefogták és bíróság elé állították őket. Sokat közülük hosszú fegyverházbüntetésre ítélték el, de a berlini nép 1848. március 18-án fellázadt és kiszabadította a bebörtönzött szabadságharcosokat. Miosroszlawszki, amikor kihozták a börtönből, egyenesen egy népgyűlésre ment, a ber-

lini opera mellé, ahol a nevezetes kijelentést tette:

— A lengyel zászló immár békésen fog a német zászló mellett lobogni.

Amerre a kiszabadított lengyelek elmentek, kendők és zászlók lobogtatásával köszöntötték őket. Miosroszlawszki egy évvel később már a német hadsereg tisztje lett. A frankfurti nemzetgyűlésen szenvedélyesen követelték a lengyel kérdés becsületes és alapos megoldását. A baloldal, elsősorban Blum és Runge, a lengyel függetlenséget követelik. A Neue Rheinische Zeitung és a többi szabadelvű újságok eivként állítják fel, hogy Lengyelország függetlensége összefügg a német demokrácia győzelmével a reakció fölött.

Iasi tisztviselő tragikus öngyilkossága

Villamos elé vetette magát a lopásért körözött fiatal tisztviselő

Iasi, szeptember 7. Tegnap borzalmas jelenetnek voltak szemtanúi a iasi járókelők. Egy fiatal leány a robogó villamos elé vetette magát, amelynek kerekai teljesen összeroncsolták. A 15-ös számú villamos, amelyet Constantin Nanghiu vezetett, rendes sebességgel közelített Vidrascu felől a városba. Egy adott pillanatban a vezető észrevette, hogy egy fiatal leány szaladva közeledik a villamos elé. Átban a hitben, hogy a leány fel akar szállni a villamosra, Nanghiu lelassított. Az utasnak vélt lány azonban a villamos elé vetette magát. A vezető már nem tudta lefékezni a robogó villamost.

A szerencsétlenség színhelyén percek alatt óriási tömeg gyűlt össze, majd megérkeztek a hatóságok emberei, élükön Straton rendőrkészvorrall. A leánytál talált iratokból kiderült, hogy az öngyilkos Margareta Ostin 25 éves tisztviselővel azonos. A vizsgálat során kiderült, hogy az öngyilkos Margareta Ostin már többször kísérlet meg

Az 1848-as német forradalom azonban nem fejeződött be a demokratikus elvek győzelmével. Ezzel együtt elbukott a lengyel ügy is. Tizenöt év múlva a lengyelek ismét fellázadtak, akkor Bismarck II. Sándor cárral megállapodást kötött, amely lehetővé tette számára a felkelés leveretését. A porosz Landtagban a liberálisok élesen támadták emiatt Bismarckot. Waldeck szemébe mondja Bismarcknak, hogy olyan dolgokat csinál, amely minden becsületes ember arcába kergeti a vért. Sybel, a történétíró, Bismarckot okozza azért a hajtvadászatért, amit a Lengyelországban élő felkelőkre és emigránsokra rendez a reakció Európaszerte. Lengyelországot még jobban elnyomták és a németországi progresszív elemeket elhallgattatták.

Az 1914–1918-as világháború újra alkalmat adott a szabadságszerető lengyel népnek arra, hogy visszaállítsa régi országának határait és hogy független nemzeti életet élhessen. Ez a függetlenség most a német hódítások révén ismét veszedelembé sodródott, de remélhetőleg csak időlegesen.

Herzog palesztinai főrabbi távirata Chamberlainhez

A zsidóság a demokratikus hatalmak mellett. A palesztinai évi intézkedések

Jeruzsálem, szeptember 7. Herzog palesztinai főrabbi táviratot intézett Chamberlainhez, kérve az angol miniszterelnököt, hogy annak tartalmát hozza György király tudomására. A főrabbi a zsidóság maradéktalan támogatásáról biztosítja az angol birodalmat és a nyugati hatalmakat az igazságért és jogért vívott harcukban.

A világválság hullámai természetesen eljutottak Palesztinába is. Ez az ország szerves része a brit világbirodalomnak. Ráadásul egyik legfontosabb stratégiai pontjának közelében fekszik. Hogyha tehát a brit birodalom övintézkedéseket foganatosít, előkészületeket tesz, amelyek védő és támadó erejének felfokozását szolgálják, úgy magától értetődik, hogy ezek az intézkedések, ezek az előkészületek kiterjednek Palesztinára is.

A válság kiélesedésének napján végiginspicálta az országot a brit haderő közkeleti csoportjának főparancsnoka. A látogatás össze-vissza egy napig tartott. A főparancsnok alig, hogy megérkezett, már megint repülőgépre ült és visszatért állandó állomáshelyére, Egyiptomba.

Ittartózkodása azonban, rövidsége ellenére is, maradandó nyomot hagyott maga után. Haifában ismételt repülőgyakorlatokat rendezett a brit légihaderő. A városra, amely Anglia egyik legfontosabb hadikikötőjévé fejlődött és az iraki petróleumvezeték végpontja, ismételtlen sötétség borult. A katonai szakértők alaposan megvizsgálták a lehetőségeket, amelyek között Haifa biztonsága a legjobban megőrizhető. E tapasztalatok alapján azután tervek merültek fel, amelyek a civil lakosság egy részének — 40%-ról beszélnek — evakuálását célozzák háboru esete. A zsidó segédrendőrök tartalmát, amely mintegy tízezer főnyi, készenlétebe parancsolták. A zsidó orvosok és mernékek felhívást kaptak, hogy álljanak a brit hadsereg rendelkezésére. Kérdőíveket kaptak, ame-

lyek azt kutatják, mik a speciális készségeik és hogy Palesztinában és a vele szomszédos országokban, vagy távolabb tőlük is hajlandók-e szolgálatot teljesíteni. Gondoskodás történt arról is, hogy megfelelő gázlárca álljon a lakosság rendelkezésére. — Tel-Avivban a város látja el a szétosztásukat, — továbbá hogy az ország apró körzetekre osztassék be légi támadások elhárítása céljából és hogy a lakosoknak módjában legyen megfelelő számú fedezékben megbújni, míg ezek a támadások véget érnek. Természetes, hogy a fegyverforgató korban lévő zsidó lakosság a brit birodalom rendelkezésére fog állni, ha ennek szüksége adódik. Rég megérte a tervek, amelyek egy zsidó légő-szervezet kiépítését tüzték ki célul. A légi mindenekelőtt a jisiv közbiztonságát és védelmét hivatott ellátni. De jelentős részben általános brit hadicélok szolgálataba szegődik. Szakértők vizsgálták meg Tel-Aviv házait és megállapították, hogy légítámadás esetén, tömör betomépületek lévén, az elkerülhető legjobb védelmet nyújtják. A katonai hatóságokkal karöltve Tel-Aviv városi hatósága, az Irija, messzemenő intézkedéseket foganatosított háboru esete. Eme intézkedések központjában a mismár-haezráchi, a polgárőrség áll. A várost házblokkokra osztották és minden egyes ilyen blokknak külön orvosi, mernöki szolgálata van és minden egyes háznak légvédelmi parancsnoka.

Fontos gazdasági intézkedések is történtek. Mindenekelőtt pénzügyi téren. A kormány háromnapos banküzenetet rendelt el, amely alatt leállt a pénzügyintézetekben minden forgalom és a hivatalos szakembereknek módjukban volt a bankok anyagi helyzetét alapos vizsgálat alá venni. Jellemző a jisiv pénzügyintézeteinek megalapozottságára, hogy a vizsgálat után kivétel nélkül valamennyi zsidobank megkapta az új működési engedélyt; egyiket sem ítélték likvidációra. Augusztus 30-án nyitották meg újra forgalmi termékeiket a pénzügyintézetek és a kormány elő-

írásaihoz hiven kifizették a betétek 15%-át, minimálisan 15 fontot. Indokolt esetekben — az indokltságot az állami felügyelő hatóság állapítja meg — nagyobb összegű folyósítások is történhetnek. Két hét múlva új intézkedések lesznek. Erdemes feljegyezni, hogy az APC nem élt a részletfizetés kedvezményével. Minden betétet visszafizet, ha felmondják.

A palesztinai lakosság életmódja nem okoz erősebb fejletést. A fontos élelmiszerek és nyersanyagok importja jelentősen magasabb volt az elmúlt fél évben, mint 1938 ugyanezen időszakában. Buzában 255%-kal, takarmányneműekben 162, rizsben 85, különböző fontosabb konzervekben 100–200%-kal magasabb volt a behozatal, mint tavaly. A rendesnél jóval nagyobb készletek állanak így rendelkezésre. Ezenkívül a termés is hasonlíthatatlannul jobb volt az idén, mint a tavaly. Buzában 110 ezer tonnára becsülik, a tavalyi 45 ezer tonnával és az átlagos évi 75 ezer tonnával szemben. Jó a termés Transjordániában is: 125 ezer tonna; míg a tavaly csak 60 ezer tonna volt. A probléma tehát nem a szükséges mennyiségek előteremtése, hanem az, hogy ez a mennyiség arányosan kerüljön a lakosság között felosztásra, nemkülönben, hogy az árdragításnak eleje vétesék. A fontosabb élelmiszerek árát augusztus 31-én kormányrendelet szabályozta.

Háboru esetén akkor sem vár súlyosabb gazdasági megpróbáltatás Palesztinára, ha történetesen szállítási nehézségek merülnek fel és nem lehetne a tengerentúlról élelmiszerutánpótlásról gondoskodni.

A rechothi mezőgazdasági kísérleti állomás részletesen kidolgozott tervei vannak, amelyek alapján a jisiv autarkiaját könnyíthet megvalósítható. Ezek a tervek már a kormány előtt fekszenek. Pontosan előírják, milyen intézkedéseket kell foganatosítani, hogy a zsidók kezén lévő földek, minden talpalatnyi helyének intenzív öntözése és megművelése révén, megteremjék az a gabona, zöldség és gyümölcs mennyiséget, amire a jisivnak szüksége van. Ha a kormány megadja a szükséges felhatalmazásokat, egy ezekből a tervekben egy-kettőre valószínűség lehet.

De a jisivnak nemcsak a szükséges élelmiszerek előteremtésére van gondja. Foglalkoztatja még egy másik, nem kevésbé fontos probléma is: Az, hogy miből lesz képes a jisiv városi lakossága, amely a zsidó lakoságnak 80%-át teszi ki, megfizetni a mezőgazdasági szektor termékeit.

A szakemberek úgy tartják, hogy erre könnyű módot találni. A brit világbirodalom nagy haderőt összpontosít Palesztina közelében. Ennek a haderőnek ellátása a szükséges ipari termékekkel, nemkülönben a hadászati eszközeivel a feladat, amire a jisivnak be kell rendezkednie, amire erőit idejekorán kell csoportosítania. Szakember, technikai eszközök bőven állnak e cél megvalósítására és rendezésére. És bizonyos, hogy nem fog hiányozni a vállalkozói lendület és a szükséges tőke sem, ha ütött az órája ennek az átcsoportosításnak.

A jisiv tehát, amint ez a vázlat mutatja, felkészült minden eshetőségre és nem kell attól tartania, hogy akár a legsúlyosabb körülmények között is, nem lenne képes megállani a helyét.

Ez a felkészültség azonban korántsem jelenti, hogy a jisiv békevágya, békeszeretete megcsappant volna. Salóm az ősi köszönésként, amit a jisiv feltámaszt és maradéktalanul begyökereztetett. Békességet, — ezzel köszönti itt egymást minden jóismerő, jóbarát. Mert tudja, hogy a béke a legnagyobb földi kincs. És a salóm-ot, a békét nemcsak a szánkkal és a szónokkal áhítozzuk most és mindörökké, hanem az egész lelkünkkel.

Adja Isten, hogy ne hiába áhítozzunk.

Ben-Yehosua.

Meghosszabbították a román-török külkereskedelmi egyezményt. A román-török külkereskedelmi egyezmény szeptember 1-én lejárt. Mivel a régi egyezményen egyik fél sem kívánt lényegesebb változásokat, az egyezményt egyszerű diplomáciai átirattal további egyévre, változtatás nélkül, meghosszabbították. A törökök ezzel kapcsolatban azt kérték, hogy az esetleges passzívum elkerülése érdekében a török cégek nyergypapot és vaséroket a kontingensek felül is szállíthassanak Romániának.

Elhalasztották a belgrádi mintavásárt. A jugoszláv kormány — a nemzetközi helyzetre való tekintettel — a belgrádi mintavásárt bizonytalan időre elhalasztotta. A mintavásár megnyitására egy később kiadandó rendelet fog intézkedni.

Kétszáz ezer kilogramm eladatlan hal rekeszik a galaji raktárakban. A galaji raktárakban és hűtőházakban 200.000 kgr. hal fekszik eladatlanul, aminek az az oka, hogy a hajózási forgalom megcsappanása, valamint a vagonhiány miatt az értékesítés nem volt lehetséges.

Nagyvárádon

angol, francia és román leckeiket ad egyéneknek és csoportoknak szakképzett tanár. Modern módszer, tökéletes kiejtés Linguaphon-készülék segítségével. Értekezni 3-5 között Str. Delavrancea 13, első ajtó.

Hogyan és meddig marad semleges az Egyesült Államok

Irta: I. Lugosianu, Románia volt római követe

Az alábbi cikk az Univerzálisban jelent meg:
Roosevelt elnök hétfőn az amerikai néphez intézett rádió-szózatában meghatározta az Egyesült Államok magatartását az európai háborúval szemben. Az amerikai politika hű marad elveivel és hagyományos eszményeivel: ellenzi az erőszakot, vagy az erőszakkal való fenyegetések felhasználását a nemzetközi kapcsolatokban és ezért igyekszik fog a jövőben olyan béke alapjainak megvetéséhez hozzájárulni, amely kizárja az erőszak használatát a nemzetek között. Addig is az Egyesült Államok gondoskodik biztonságáról, amely egyúttal az egész amerikai kontinens biztonságáért, Amerikának nem áll szándékában csapatokat küldeni az európai kontinensre. Az Egyesült Államok kormánya semleges marad az európai viszályban szemben. Roosevelt leszögezi azonban, nem kérheti az amerikaiaktól, hogy „semlegesek maradjanak gondolataikban is. Egy semlegesnek is jogában áll számotvetni a tényekkel. Nem lehet azt kérni tőle, hogy lelkiismeretét és szellemét elfojtsa.”

Amerika tehát a jelenlegi semlegeségi törvény keretei között marad, de azzal a fenntartással, hogy a semlegeségi magatartás az események további alakulásától függ. Politikai semlegessége azonban nem jelenti a lelkiismeretek semlegességét is. Roosevelt a jelek szerint ezen a ponton nyitva kívánja hagyni az ajtót hirtelen politikájának akciói számára. Ez mindenestre a jövő ügye.

Azon országok, amelyek egy fegyveres konfliktuson kívül akarnak maradni, belső törvényhozásukban és a hadviselőkkel való kapcsolataikban a semlegesség nemzetközi jogszabályait alkalmazzák. Amerika a maga különleges helyzetére való tekintettel sajátos semlegeségi szabályokat állított fel.

1939. április 30-án járt le a semlegeségi törvény, amelyet az amerikai kongresszus 1935. augusztus 31-én szavazott meg és 1937. április 29-ikén módosított. A törvény megszavazása az olasz-abesszini háborúval kapcsolatban történt, módosítása a spanyol polgárháború alkalmával. A kongresszust mindkét esetben az a szempont vezette, hogy Amerikát távolítsák valamely európai fegyveres viszálytól. Időközben számos javaslat készült a semlegeségi törvény módosításával kapcsolatban. Roosevelt maga is szeretne volna olyan értelemben megváltoztatni, hogy európai konfliktus esetén hadianyagot szállíthasson a támadás áldozatának. Hosszú és szenvedélyes viták zajlottak le a kérdés körül a képviselőházban és a szenátus külügyi bizottságában. Az eredmény az lett, hogy két hónappal ezelőtt, júliusban, a szenátus a semlegeségi törvény módosításának vitáját a jövő ülészakra halasztotta el.

Roosevelt politikájának ez a sikertelensége meghiusította az utóbbi években vitt egész külpolitikáját. A vele szemben fellépő szenvedélyes ellenzékét javarészt belpolitikai szempontok vezették. Az amerikai közvélemény tekintélyes része ellenzi Rooseveltnek New Deal néven ismert gazdasági politikáját, amelyet különösen a nagytőke és a nagyipar perhorreszkál. Az ellenzék meg akarta akadályozni az elnököt abban, hogy külpolitikai téren nyerje el azt, amit a belpolitikában elvesztett. Annak perspektívája, hogy a szokások ellenére az elnököt harmadszor is megválasztják, ha külpolitikájával különös népszerűsége ténnyé válik, — csak fokozta a Roosevelttel szembeni ellenállást. Végül nem szabad elfelejteni, hogy az amerikaiaknak az elszigetelődésre való hajlama mélyen be van gyökerezve és hatalmas propagandisztikus erőt képvisel.

A Roosevelttel szembeni ellenzék főleg a semlegeségi törvény második szakaszának úgynevezett „Cash and carry” (fizess és vidd!) elvével kapcsolatosan nyilvánított meg. A semlegeségi törvény értelmében háború kitörése esetén az Egyesült Államok elnöke köteles proklamációt közzé-

tenni, megállapítva, hogy két, vagy több idegen állam között hadiállapot áll fenn. A proklamáció pillanatától kezdve a semlegeségi törvény életbe lép. Az amerikai fegyver, muníció és hadianyag-kivitel a hadviselő államok részére tilosá válik. Ezenkívül az elnöknek jogában áll megszorítani más áruk kivitelét is, amelyek a háborúban felhasználhatók volnának. A semlegeségi törvény által felsorolt hadianyagok szállítása tilos bármely amerikai hajó számára, akár hadviselő államnak van szánva az áru akár olyan országnak,

amely azt valamely hadviselő fél rendelkezésére bocsáthatná. Az amerikai állam semmilyen felelősséget nem vállal a kárkért, amelyeket a biztosítók, vagy hajótulajdonosok a semlegeségi törvény megsértéséből kifolyólag szenvednének. Ezzel szemben az importőröknek — ha hadviselő felek is — megengedi a törvény, hogy saját kockázatukra szállíthassanak nem fegyvert és muníciót, de az elnöki proklamációban ezeken kívül felsorolt árukat, azzal a feltétellel, ha kifizetik és azonnal elviszik az árut. (Cash and carry).

A semlegeségi törvény a béke ellen

A semlegeségi törvény távolról sem volt alkalmas arra, hogy hozzájáruljon a békekhez. A törvény formalizmusa miatt Japán nem üzent hadat Kínának, hogy folytatassa fegyverrel és nyersanyaggal való ellátását az Egyesült Államokból. A törvény ellentétben áll a nemzetközi joggal is, amely mindössze azt kéri a semleges hatalomtól, hogy őrizze meg pártatlanságát a háborúzó felekkel szemben, de nem kéri, hogy megtiltsák a hadviselőknél szánt kivitel. Erre hívta fel a külügyi bizottság figyelmét Cordell Hull külügyminiszter a legutóbbi módosítási vita alkalmából. Hangsúlyozta Hull, hogy a semlegeségi törvény az erős ipari államoknak kedvez, amelyek be vannak rendezkedve arra, hogy az Egyesült Államokból importált nyersanyagokkal maguk állítsák elő teljes hadisükségletüket.

Az amerikai ellenzék legharciasabb érve az volt, hogy a jelenlegi semlegeségi törvény, valamint a sok terv, amelyek a fegyverkivitel engedélyezését javasolják, az Egyesült Államokat az európai demokráciák arzenáljává változtatná és lényegében Franciaországot és Angliát szövetségesevé avatná Amerikát, mert ez a két állam tudná csupán megfizetni és elszállítani az Amerikában gyártott hadianyagot.

Hosszas viták után a képviselőház 1939. június 30-án 200 szavazattal 188 ellenében megszavazta a semlegeségi törvény olyértelmű módosítását, hogy csupán a „halált okozó eszközök” fegyver és muníció kivitelét tiltják meg, de szabadá tessék az olyan hadfelszerelési anyagok exportját, mint repülőgépek, autómobilok, petróleum és más termékek, amelyek önmagukban nem haláltokozók. A terv a szenátus külügyi bizottsága elé került, amely az izolációt hívta és Rooseveltnek néhány elkeseredett ellenfele, mint Borah és Johnson szenátorok befolyására július 11-én úgy határozott, hogy a semlegeségi törvény módosításának kérdését a következő ülészakra halasztja el.

Ilyen körülmények között Roosevelt kénytelen volt Amerika semlegességét a jelenlegi törvény keretei között proklamálni, amely nem sok formai lehetőséget nyújt Angliának és Franciaországnak segítségére.

Az amerikai képviselők és szenátorok magatartása természetesen nem jelenti azt, hogy az amerikai közvélemény közömbös az európai háborúval szemben. Ez a közvélemény Franciaország és Anglia mellett áll, amelyek a Németország elleni hadüzenetet megelőző napokban éppen azért igyekeznek maguktól a viszály bármely felelősségét elhárítani, hogy ne idegenítsék el az amerikaiak szimpátiáit. Az amerikai közvélemény habozik bármely kötelezettség vállalásával szemben, amely az Egyesült Államokat európai konfliktusba keverhetné, de erkölcsileg állást foglal Európában. Még az amerikai izolációs híveket is meglepték az események. A háború kitörése minden valószínűség szerint gyorsan olyan egységes külpolitika kialakulásához fog vezetni, amely az elnök irányvonalaiban mozog.

Anglia szabadsága: Amerika szabadsága

A tények, mindenesetre tények. Pillanatnyilag Roosevelt kezeit megkötötte a jelenlegi semlegeségi törvény. Hogy a külpolitikában visszanyerje akciószabadságát,

„Ahelyett hogy fürdőre mennék...”

Évente egy nagyon is hatásos Urodonal kurát tartok. Eddig még mindig meg voltam elégedve vele: kigyógyított reumából, mely mielőtt ezt a kitűnő szert megismertem évekig kínozta.”

Henri A. Neull-sur-Seine.

Ezt annak köszönhettem, hogy az Urodonal eltávolítja a szervezetből a húgysavat és annak sóit, a hangyasavat, a koleszterint és a többi kártékony anyagot. Ezért olyan egészséges és „fiatalító hatású” az Urodonal. Ezért kell Önnek is rögtön Urodonalal — minden este egy kiskanállal kevés vizben feloldva — rendszeres kurát kezdenie és Önnek sohasem lesz oka húgysavtúltengés miatt panaszkodni.

URODONAL

megőrzi ifjúságát!

Gyógyszertárakban és drogeriákban kapható.

Utaltatná el Angliának a szükséges anyagokat. A törvény ebben az esetben hatástalan volna.

Roosevelt a lelkiismeretek felébresztésétől várja a jövőt illetően olyan közhangulat kialakítását, amelynek segítségével a semlegeségi törvény módosítható volna. A háború kimenetele Amerikát is érdekli. Amerika szabadsága összefügg Anglia pozíciójával és ezért Roosevelt a semlegeségi törvény módosításában keresi Amerika indirekt, de hatályosabb biztonságát.

Ma a ROYAL slágermozgóban nagyszabású premier!
ERICH KÄSTNER világsiker aratott regényének filmváltozata:
Három ember a hóban
Szellemes, ötlettel teli, bővelkedő vigjáték sok vidám fordulattal. A film az Alpok festői szépségű helyein játszódik le. Eddig nem látott jelenetek. Főszerepekben: ROBERT YOUNG, MARY ASTOR, FRANK MORGAN.
Előtte új METRO journal. Számozott helyek. Telefon 37-05.

Az első légi támadás

A párizsiak tréfálózhatnak. Légi ütközet Varsó fölött

Varsó, szeptember 7. Az egyik bucuresti napilap Varsóban tartózkodó tudósítója írja: A lengyel fővárosban naponta hangzik fel a német légitámadást jelző szirénák riadója. A legutolsó támadás hatása rettenetes volt. Am a lakosság csodálatraméltóan viselkedik: megszokta az éles szirénabugást és a bombák robbanásai sem rémítik már. Csúszán az első bombázás váltott ki mélyebb benyomást Varsó lakosságából.

A dolgok így történtek: Pénteken, szeptember elsején, pontosan 8 óra 45 perkor bugtak fel először a szirénák. Az egész városlanul, szinte villámcsapásként hatott. A hivatalokba és a munkahelyeikre igyekvő emberek futni kezdtek az oltalmi helyek felé. Szívzorongással szemlélem a hotel ablakából az ucca képét. Egy földműves, aki családjával jött Varsóba, az ucca közepén hagyta a szekert és az övével együtt menekült, hogy elrejtőzzék a Pilsudsky tér egyik házában pincéjében... A lovak fülltek hegyezték és nyugtalanul vergődnek a hámban... Az uccák nyomaszótan kiürültek. Csak a szirénák hívása uralja tiranikusán a várost.

A riadó meglepetést keltett. Szomorú, esős, őszi reggel volt. Az eget sűrű, szürke fellegek borították. Mindenki azt hitte, hogy a légiköri viszonyok elkedvetlenítik a németeket a támadástól. De nem így történt.

Allig telt el egy negyedóra a riadójelek felhangzása óta, máris hallani lehetett az első dörgéseket. Működésbe léptek a légelhárító ütegek.

Kis idő múlva a súlyos német bombavetők berregése is felhangzott.

Az uccákon sehol egyetlen lélek. Időről időre egy-egy katonai zászlóval ellátott gépkocsi tűnik fel. Az ég a robbanó srapel'ektől visszhangzik. Közben állandóan szirénáznak. Egy ház utolsó emeletén néhány erős idegzetű, szenzációt hajhászó ember gyűlt össze, hogy a támadás hatásait lássa. Úgyet sem vetnek a hatóságok tiltó rendelkezésére.

Távolból hatalmas robbanás hallható. Allítólag a központi vasútállomásra zuhant a bomba. A pusztító uccán elsősegély gépkocsi robbog végig. Közben az eső lassan szemerkél. A levegőt a repülőgépek és a légelhárító ütegek zaja tölti be. Gyorsan felszálltak a lengyel vadászgépek és megkezdődött a harc.

Kilenc óra 40 perkor a szirénák a támadás végét jelezték. A lakosság teljes nyugalommal hagyja el a fedezékeket és folytatja napi munkáját.

Az első német légitámadás váratlanul jött, mert a ködös reggelen senki nem készült el rá. Ennek ellenére sem váltott ki pánikot. A lakosság megőrizte nyugalmát.

Azóta naponta ismétlődnek meg a légitámadások, de Varsó lakossága csodálatos lelkierejéről tesz tanubizonyosságot.

Párizs, szeptember 7. A francia fővárosban a hétfőről kezdte virradó éjszaka bugtak fel először az ellenséges repülőgépek közeledtét jelző szirénák. Párizs három és félmilliónyi lakosa, a külváros proletárja éppúgy, mint a felső tízezer, álmából felriadva, sebtiben magára kapkodott ruhákban vonult le az uccákra. A vaksötétségbe borult Párizs uccáin csendes morajlással, higgadt fegyelmekkel vonult a tömeg a fedezékek felé.

A bohém párizsiakat ezuttal sem hagyta el áldott humoruk. Az egyiptomi sötétségben itt-ott sziporkázó meggyjzések röpködtek. A párizsiak fegyvermezeiken csak letompított kuncgással honorálták a szellemességeket. Szórakoztatták egymást hirtelen egymásrautaltságukban, mert a koromsötétség miatt csak lépésben hullámoztak a megadott irány felé.

Különösen a párizsi fiatalok őrizte meg elpusztíthatatlan jókedvét. Letompított füttykoncertek mellett tánclepcszenben „menekültek” a német bombavetők elől. Itt-ott szerelmepárok tüntek fel a felhők mögöl előbukkanó holdvilág fényében. Egymásbakarolva, mindennél megfélekedve lépkedtek az álmoságtól bóbiskoló természetes családanyák és kézenfogott csemetéik soraiban. Az egész úgy festett, mintha egész Párizs, mint egyetlen mulató társaság csendesen bandukolva hazafelé a vaksötét uccákon. A rendőrnök nincs semmi dolga: minden francia tudja mi a kötelessége. Tréfálkoznak a német pilótákon, akiknek éjnek idején „nincs jobb” dolguk, mint ágyaikból kiverni a békés párizsiakat. Félelemnek nyoma sincs. Még a bombavető sem tudja megijeszteni a párizsait, aki humora mögé rejti a félelmét is.

Az álmos éjszakai vándorok soraiban egyszerre felvillan egy zseblámpa fénye. A közelben állók püsszege figyelmeztetik, hogy azonnal oltsa el. A lámpa tulajdonosának eszéágában sincs. Leejtette a cigarettáját és meg akarja keresni. Egyszerre mellette terem a rendőr és a bajusza alatt morogva felszólítja, hogy oltsa el a zseblámpát.

— Miért? — kérdezi a blazirt párizsi.

— Mert kiég az elem — válaszolja kuncogva a rendőr és ezzel vége is van az incidensnek.

Egy óra múlva ismét felbukkott a sziréna. És a párizsiak hazavonultak, hogy folytassák félbeszakított álmukat. Párizst nem lehet megijeszteni.

HIREK

Milánóig közlekednek az Orient-expressz
Bucurestiből jelentik: Az „Evenimentul” jelenti, hogy az ilfovi ügyvédi kamara közleményt adott ki és közölte, hogy a behívott ügyvédek kérésére azokat az ügyeket, amelyekben az illetők képviselik ügyfeleiket, elhalasztják.

Csak Milánóig közlekedik az Orient-expressz
Bucurestiből jelentik: A nemzetközi események miatt az Orient-expressz csak Milánóig közlekedik. Ismeretes, hogy ez a nemzetközi vonat, amelynek utiránya Párizs—Lausanne—Milánó—Venecia—Triest—Zágráb—Belgrád—Szófia és Konstantinápoly, két mellékággal rendelkezik. Ezeknek egyike Görögországban, a másik Romániában keresztül halad. A Románián keresztül vezető ághoz, rendes körülmények között direkt halókocsot csatolnak. Ez a vonat naponta 10 óra 5 perckor indul és esti 9 óra 45 perckor érkezik a bucaresti északi pályaudvarra. Ez a direkt halókocsi vagon így most csak Milánóig fog közlekedni, ám a vonat indulási és érkezési ideje nem változik.

Nagy tűz Csernovic közelében
Csernovicből jelentik: Nagy tűz pusztította el Visarion Chirila Fereblecea községbeni gazdálkodó házát, pajtáját, istállóját. A tüzvész alkalmából nagyobb mennyiségű gabona pusztult el, amely a falubeli gazdák tulajdona volt, akik Chirilánál raktározták azt el. A kárt negyyszázezer lejre becsülik. A vizsgálat megállapította, hogy a tűz bűnös kezek munkája. A csendőrség két letartóztatást foganatosított.

Megőrült Szatmáron egy rab
Szatmárról jelentik: A szatmári fogház egyik rabja, Costea Vasile avasvidéki földműves, aki gyilkosság miatt már harmadik évi büntetését tölti, tegnap a fogházban megőrült és céljában törni-zuzni kezdett. A fogház igazgatóságának intézkedésére az elmeháborodott embert beszállították az elmeegfigyelőbe. Itt Vancea felügyelő kényszerzubbonyt húzott Costeára, de a dühöngő őrről, aki egyébként rettenetes erejű ember, kiszakította magát a kényszerzubbonyból, darabokra tépte azt és nekirohant cellája ablakrácsának, hogy azon át kiszabaduljon. Az erős vasrács azonban ellenállt, így Costea csak az ablakot törte össze. Costeát végül nagynehezen megfékeztek.

A Salamon Etelka zeneóvodája
szeptember 1-től újból megkezdte működését. Az idén nagyobb keretek között külön csoportokba vannak beosztva a gyermekek 3-5 és 5-8 éves korig. Hetenként háromszor kezdődnek és háromszor haladók. Ugyanezen növekedés részére a szülők kívánságára a többi napokon, illetve ugyancsak háromszor hetenként Salamon Kató, a bécsi pedagógiai intézet volt növendéke romány nyelvű gyermek-foglalkoztató órákat tart. Jelentkezni lehet délelőtt 10-12-ig és délután 4-5-ig. Str. Avram Iancu 7. I. em.

Megalakult Párizsban a „halál önkéntesei” brigádja
Párizsból jelentik: A „L'Intransigeant” című lap tudósítást közöl a „halál önkéntesei” nevű brigád megalakulásáról. Ez az alakulat keretparancsnokánál egy egész tömeg beteg és sebesült ember jelentkezett, akik életüket ajánlják fel olyan reménytelen cselekedetek elvégzésére, amelyek biztos halállal járnak és kár lenne a pusztulásba küldeni fiatalokat. A különítményt Jacques Pericard, verduini hős alakította, aki most hatvankét éves és hét gyermeke van a fronton.

EGYÉVI FEGYHAZAT KAPOTT EGY SZERB FUTBALLISTA HALÁLTÖRTÉNETÉNEK MIATT
Szabadkáról jelentik: Május 7-én Péterváradon mérkőzött a szerb Slavia csapata a pétervárad Sváb Sportklub labdarúgó csapatával. A német játékosok már hat gólt rugtak az ellenfélnek, amikor ismét kavargás támadt a Slavia kapuja előtt. Ekkor történt, hogy Csukics Szvetozár, a szerb egyesület kapusa összeszaladt Bohn József csatárral. A német játékos olyan súlyos sérülést szenvedett, hogy másnap meghalt. Csukics ellen bünvádi eljárás indult s az ügyben most hangzott el az ítélet. A tárgyaláson kiderült, hogy Csukics kapus, akinek hálójába már hatszor pattant gól, a nézőközönség és a szurkolók kiáltásaitól feltűzelve, nekirugott az ellenfél játékosának s annak térdrel és öklével sújtott a gyomrába. Amikor Bohn összeesett, még néhányszor bele is rugott. Csukics kapust a pétervárad törvényszék halálotkozó tesztésért és egyévi fegyházra és politikai jogainak kétévi elvesztésére ítélte.

A háztulajdonosok saját költségükre tartoznak megszervezni a légvédelmet Tudnivalók az őszi gyakorlatokról

Bucurest, szeptember 7. A légügyi és tengerészeti minisztérium közli: A Hivatalos Lapban március 6-án megjelent 55. számú törvény 13-ik szakasza értelmében az összes hatóságok, intézmények és mindenfajta vállalatok, a tömbházak, nyilvános helyiségek és az ingatlan tulajdonosok kötelesek saját költségükön beszervezni a passzív védelmet. A minisztérium felszólítja mindazokat, akikre a törvény előírásai vonatkoznak, hogy lássanak hozzá a szükséges intézkedésekhez anélkül, hogy a törvény szigorának alkalmazására várnának. A minisztérium szervei már meg is kezdték a kihágási jegyzőkönyvek felvéte-

lét.
Bucurest, szept. 7. (Rador.) A nagyvezérkar közbejárására a OFR igazgatósága kibővítette a szerelvényeket, hogy a behívottak idejében jelentkezhesse. A behívóparancsok bármely állomásról érvényesek az utazásra, de csak addig a helyiségig, ahová a behívóparancs szól.
A közoktatásügyi minisztérium közbejárására a nagyvezérkar engedélyezte, hogy a szolgálatot teljesítő tanítókat a vizsgák idejére szabadsággal járják.
Az igazságügyminiszter körrendeletben értesítette az igazságügyi hatóságokat és felfüggesztette a bírói szabadságolásokat.

Capitol Mozgó

Mai kezdettel!

Danielle Darrieux

szcenziós vigjátéka

Segítség férjhez megyek!!!

A film előtt Paramount világhírű

Kiosztották a gázálarokokat a kolozsvári igazságügyi tisztviselők között.
A kolozsvári igazságügyi intézmények által a közelmúltban megrendelt gázálarokok a napokban érkeztek meg Kolozsvárra és azok kiosztását tegnap kezdték meg. Így többek között megkapták gázálarcaikat az ügyészség, a járásbíró, a törvényszék és a királyi tábla összes tisztviselői, bírói és alkalmazottai.

A Mizrahi szervezet ezuton közli, hogy a nagyünnepek alkalmával is Str. Gh. Baritiu 10 alatt levő imahelyiségben minjant tart férfiak és nők részére. Ülésekre igényt tartók jelentkezhetnek vasárnap egész délelőtt és naponta délután 7-9-ig az imaház helyiségében.

Negyszázéves a híres Carta Marina.
Stockholmból jelentik: Olaus Magnus svéd érsek 1539-ben egy térképet adott ki, amelyet az északi államok első térképének kell tartani. Ennek most éppen negyszáz éve s ebből az alkalomból közszemlére teszik ki az értékes dokumentumot. Érdekes, hogy ez a térkép, amely 170x125 centiméter nagy, 1574-ben eltűnt és évszázadokot át egyetlen példányt sem találtak belőle. Csak 1886-ban fedezték ismét fel a bajor állami könyvtárban a térképek között. A negyszázéves térképet famesztek formájában állították elő és Velencében nyomatták.

800 lejért megölte haragosát.
Lugosról jelentik: Ioan Gaita 50 éves mehadiai lakost holtan találták meg a falu határában. A hatósági vizsgálat megállapította, hogy Gaitát régi haragosa, Neagu Gheorghie verte furkósbottal agyon. A két gazdálkodó között valami üzleti ügyből kifolyólag nézeteltérés támadt. Gaita Ioan ugyanis 800 lejért adósa maradt Neagu Gheorghienak, amit nem akart megfizetni. Most is efelett veszték össze és a veszekedés hevében Neagu Gheorghie botjával agyonszújtotta gazdatársát. A gyilkos gazdát letartóztatták.

Speciális zsidó pénteki vacsorák és szombati ebédek a Concordia Zsidó Clubban.
(Str. Memorandului 13. Bejárat a Rațiu ucca felől).

A kolozsvári lengyel konzulátus közleménye.
A kolozsvári lengyel konzulátus közli: „A bucaresti lengyel konzulátus kötelezőleg elrendeli az Erdély területén lakó, 1922-ben született és a többi — bármilyen okból be nem jegyzett és 56-ik életévüket be nem töltött — lengyel alattvalóknak, hogy — lehetőleg személyesen — jelentkezzenek a fenti konzulátuson a katonai névjegyzékbe való felvételre. Ha a személyes megjelenés teljesen lehetetlen, akkor postán küldjék be összes személyi adataikat egy személyazonosságukat igazoló irattal együtt (utlevél, stb.) és 30 lejt az iratok visszaküldésére. A lengyel konzul.”

Közöltesse

ujévi üdvözlését az UJ KELET

ROSHASANAI

számában,

amely rendkívül gazdag tartalommal, szeptember 14-én jelenik meg. Ily módon jókívánságai eljutnak minden rokonához, ismerőséhez és üzletfeléhez és egyúttal támogatja a Keren Kajemetet is, a palesztinai földvásárlás alapját. A közlési díj kevesebb, mint amennyibe a névjegyek és boríték, valamint a szétküldés postaköltsége kerülnének.

Egyszerű üdvözlés, folytatólagosan közölve — — — — — 30.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön sorban — — — — — 50.— lej
Egyszerű üdvözlés, külön szöveggel — — — — — 100.— lej
Nagyalakú keretes üdvözlés-üzletek, vállalatok, egyesületek részére 250.— lej

Küldje be üdvözlés szövegét és a megfelelő összeget (postabélyegben is) vagy közvetlenül a kiadóhivatalhoz, vagy vidéki fiókiadóhivatalaink és megbízottaink bármelyikéhez, vagy adja át a Keren Kajemet munkatársának.

Utolsó fázisába jutott a Nemzeti Ujjászületés Frontjának megszervezése

Bucurest, szeptember 7. A Nemzeti Ujjászületés Frontjának megszervezése a nemzeti követelményeknek és egy konzolidációs programnak megfelelően lépésről lépésre valósult meg. Megalakulása óta az eltelt idővel arányban növekedett a Nemzeti Ujjászületés Frontja körüli lendület ereje egyazon lelkesedésbe olvasztva az ország lelkét. Kezdetől fogva a közélet leghivatottabb képviselői iratkoztak be: volt méltóságok, egyetemi tanárok, művészek, földművesek. A tartományok egyöntetű részvétele arra mutatott, hogy a közvélemény más politikai ritmus után vágyik.

Valamennyi társadalmi osztály, különösen a nemzeti mozgalomtól hevítt, megalakították a Nemzeti Ujjászületés Frontját, amely az ország legjobb fiainak együttműködését biztosítja a kormánynak. A NUF megszavazásának utolsó etápiájának most véget a tartományi és megyei főtákarok kinevezésével. Ezen új méltóságok viselőinek, akiket a munka és odaadás kritériumai alapján választottak ki, rendkívül fontos küldetésük van, mivel közvetlen összeköttetésben állnak a néppel. A tartományi és megyei főtákarok kinevezésével megszervezésének utolsó fázisába jutott el a Nemzeti Ujjászületés Frontja, főkéletesítve ezáltal az új rezsimet támogató politikai eszköz szerepét. gasan jártak.

A pénzügyi közegek ellenőrzik a mármok buzávásárlásait.
A pénzügyminiszter újabb rendeletet küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben utasította őket a mármok buzávásárlásainak fokozott ellenőrzésére. A rendelet felsorolja az ellenőrzés módozatait.

TANÉV MEGNYITÁS.
A Regale Ferdinand-uti zsidó iskolában a tanév ünnepélyes megnyitása folyó hó 10-én, vasárnap d. e. 9 órakor lesz. Az iskolában a tanítás 11-én, hétfőn reggel 8 órakor, az óvodában 9 órakor kezdődik. Ez alkalommal ismételten közöljük az érdeklődő szülőkkel, hogy az 5 évet betöltött gyermekek óvodai beiratását csak 8-án délután 6-ig eszközölhetjük, azontul ilyenkor gyermekeket az óvodába nem vehetünk fel. Igazgatóság.

Harmadszor is kivirágzott az akácfa.
Dicsőszentmártonból jelentik: Török János unitárius igazgató kertjében az utóbbi hetek meleg időjárása következtében harmadszor is virágzott az akácfa. A ritka jelenségről szép, hosszú öszre lehet következtetni.

Nem változtatták meg a maximális árakat.
A napokban a városházán ülést tartott dr. Adam Popa polgármester-helyettes elnökele alatt az ármaximál bizottság, hogy megállapítsa az első szükségleti cikkek árát. Hosszas vita után elhatározták a jelenlegi árak érvényben tartását. Ezt közleményben hozták a város polgárainak tudomására. A közlemény felsorolja az összes közszükségleti cikkek árát. Ugyanakkor megállapították, hogy a nemzetközi események nem gyakoroltak különösebb befolyást a kolozsvári piacra, a kereskedők megőrizték nyugalmukat és ez kedvező befolyást gyakorolt a vásárló közönségre is. Így a város élelmezése és közszükségleti cikkekkel való ellátása a legnagyobb rendben halad anélkül, hogy az üzérkedés rendkívüli intézkedéseket tenne szükségessé.

NYILTTER)

Egy ügyfelem megvásárolni óhajtja a „STEA” Hoffmann Sándor gyapjufeldolgozó és vatta-üzemét Clujon.

Felkérem a fentnevezett cég összes hitelezőit, hogy jelen felhívástól számított nyolc napon belül igazolt követeléseiket iródban bejelenteni sziveskedjenek, mert ellenkező esetben követeléseiket nem fogom tudni tekintetbe venni a cég vagyonának likvidálásakor.

Dr. Kertész Miklós, ügyvéd,
Cluj, Str. Berde No. 2.

*) E rovatban közölhetők nem vállal feladást sem a szerkesztőség, sem a kiadóhivatal.

A RIO MOZGÓ MUSORA:

Premierfilm! A Metropolis ura. Anna May Wong és Akim Tamiroff izgalmas, új szerű kalandfilmje. A film előtt a legújabb Paramount világhírű.

haderó bombázó szerdán tettek Heves masov, nyugati az ellen

Varsó vezérkai német vasuti bombázó bombázó tait. 35 aviatika kow—K mulását Posen szégi f niai sze gyel ge egy tan manyol

Pozso szlovák dán dél gépek szlovák várattal riadóra kült. a szálló g vetetté nak ha több se Lond Times lengyel nagyon a néme mogatj

Brüss jelentés retlen werpen repülte ték öke

Pozso hadsere jelentés győzelm sereg s ellenség a néme tették. sikerrel számú foglyul. semmiss kat em Leng madást vák vá vadász gépeket szlovák

Páriz csehszlo Ossutak Snesdar bornoka diaorszá önkénte dolgozo az, aki ban és köztársá dett.

Lond kztatás ban cse vezetősé

Páriz csehszlo összes R jukhoz I

A német offenzíva megállítását jelenti Varsó

(Első oldali cikkünk folytatása)

haderő több ellenséges motorizált osztagot bombázott. A harcok során kedden husz, szerdán tizenöt német repülőgépet semmisített meg. A lengyel veszteség hat gép. Heves harcok folynak a Lodz, Pierkov, Tomaszow, Mazowiecki vonalon és Tarnoból nyugatra. A Torun, Pionk vonaltól északra az ellenség nem tudott előre haladni.

A lengyelek részben megállították a német előnyomulást

Varsó, szeptember 7. (Rador). A lengyel vezérkar hatos számú közleménye szerint a német repülőgépek folytatták a különböző vasúti állomások, városok, köztük Varsó, bombázását. A lengyel repülőik határozottan bombázták az ellenség motorizált alakulatait. 35 német repülőgépet lelőttek, a lengyel aviatika 12 gépet veszített. A Warthe—Storkow—Kamienick vonalon az ellenfél előnyomulását megállították.

Posen vidéke nyugodt. A keletporoszországi fronton a helyzet változatlan. A gőzmozgató szektorban a harc tovább folyik. A lengyel garnizon sikeres kitörést vitt végbe, egy tankot és három nehéz gépfegyvert zsákmányolva és számos foglyot ejtve.

Szlovákiai városokat bombáztak a lengyel repülőik

Pozsony, szeptember 7. (Dunaposta). A szlovák távirati iroda jelentése szerint szerdán délelőtt megjelentek lengyel repülőgépek jelentek meg Eperjes és még több szlovákiai helység felett. A támadás olyan váratlanul jött, hogy nem volt idő a légi riadóra. A polgári lakosság a házakba menekült, a katonaság pedig tüzelt az alacsonyán szálló gépekre. A lengyel repülőik, miután levetették bombáikat, eltávoztak. A támadásnak hat katonaság esett halálos áldozatul és több sebesült történt.

London, szeptember 7. (Dunaposta). A Times katonai szakértője elismeri, hogy a lengyel csapatok helyzete különösen északon nagyon aggasztó. Megállapítja a lap, hogy a németek gyors előnyomulását kitünően támogatja a légi haderő.

Ismeretlen nemzetiségű repülőgépek haladtak el Antwerpen felett

Brüsszel, szeptember 7. (Rador). A Stefani jelentése szerint az elmúlt éjjel újabb ismeretlen nemzetiségű repülőgépek haladtak át Antwerpen felett. A gépek nagy magasságban repültek. A légierő utólagos tüz alá vetették őket.

A szlovák hadsereg is harcra készült

Poszony, szeptember 7. A DNB a szlovák hadsereg parancsnokságának a következő jelentését továbbítja: „A szlovák seregek győzelmes támadást intéztek a lengyel hadsereg számára ellen, a Tátrától keletre. Az ellenség kénytelen volt visszavonulni és így a német csapatok előnyomulását megkönnyítették. A keleti szektorban hadműveleteink sikerrel jártak. A szlovák csapatok nagy számú lengyel katonát és tiszteket ejtettek foglyul. A lengyelek visszavonulókban megsemmisítették az utakat, hidakat, barakkokat emeltek és felgyújtották a falvakat.

Lengyel repülőgépek héfőn és kedden támadást kíséreltek meg Eperjes és más szlovák városok ellen. A tüzérség és a szlovák vadászgépek visszaverték a lengyel repülőgépeket, amelyek nem tudták bombázni a szlovák területet.

Snesdarek tábornok a cseh légió parancsnoka

Párizs, szeptember 7. (Rador). A párizsi csehszlovák sajtóügynökség jelentése szerint Ossutzki cseh követnél megjelent Josif Snesdarek, a csehszlovák hadsereg volt tábornoka és felajánlta, hogy átveszi a Franciaországban szervezés alatt álló csehszlovák önkéntesek vezetését. Snesdarek husz évig dolgozott a francia idegen légióban. Ő volt az, aki a csehszlovák hadsereget Szlovákiában és Ruzsinszkóban megszervezte. A volt köztársaságban nagy népszerűségnek örvendett.

Londonban is cseh légió alakul London, szeptember 7. (Rador). A tájékoztatói minisztérium közli, hogy Londonban cseh légió van alakulóban. Az új légió vezetésének körleveleit Benes írta alá.

A párizsi csehszlovák követség kiáltványa a hazájukhoz hív csehekhez

Párizs, szeptember 7. (Rador). A párizsi csehszlovák követség kiáltványt intézett az összes Franciaországban letelepedett és hazájukhoz hív csehekhez, hogy szeptember 14-én

jelentkezzenek a felülvizsgáló bizottság előtt a cseh légió megalakításának céljából. A kiáltványban Ossuzki követ felszólítja a cseheket, hogy harcokba hazájuk felszabadításáért tegyenek bizonyos lépéseket a szövetséges Franciaország és a harati Anglia és Lengyelország iránti hűségükkel.

Nyolc és félmillió font újabb kölcsön Lengyelországnak

London, szeptember 7. (Rador). Az angol

Lublinba tette át székhelyét a lengyel kormány

London, szeptember 7. (Associated Press). Az Associated Press lengyelországi munkatársa közli, hogy a lengyel kormány Varsóból Lublinba tette át. Svédországból jelentés érkezett, amely beszámol arról, hogy a svéd követ felkereste a Lublinba átköltözött lengyel kormányt. A kormány átköltöztetésére lehet következtetni abból a közlésből is, amelyet a varsói rádióadás adott ki arról, hogy katonai technikai okok

külgyminisztériumban szerdán szerződést írtak alá, amelyek értelmében az angol és francia kormány az eddigi kölcsönök mellett nyolc és félmillió font kölcsönt nyújt Lengyelországnak.

Stockholm, szeptember 7. (Rador). Lipszky, volt berlini lengyel nagykövet szerdán kíséretével együtt Stockholmba érkezett. A lengyel nagykövet nem nyilatkozott az újságíróknak.

ból szükségessé vált a lengyel kormány egy részének Lublinba való átköltözése.

Róma, szeptember 7. (Rador). A Stefani ügynökség közlése szerint a lengyel nagykövetség hivatalosan kijelentette, hogy az „Associated Press” berlini tudósítójának az a jelentése, hogy Ryzd Smigly marsall benyújtotta volna lemondását, teljesen hamis és alap nélküli.

Teljesen megváltozott London élete

London, szeptember 7. (Rador). London élete az utóbbi napokban teljesen megváltozott. A lakosság nagyrésze elhagyta a fővárost és csak azok maradtak Londonban, akiknek foglalkozása elkerülhetetlenül megkívánja ezt. A színházak és mozik be vannak zárva.

Ismét az Athenia elsüllyesztése

London, szeptember 7. (Reuter). Winston Churchill, az admirális első lordja az alsóház tegnapi ülésén több munkáspárti képviselő kérdésére részletesen ismertette az Athenia elsüllyesztése körül lefolyt vizsgálat eredményét. Szavaihihető tanak állításából bebiztosított nyert az is, hogy a tengeralattjáró hajó a torpedóelődéskilövés után felszínre emelkedett és egy gránátelövessel igyekezett az Athenia szikratávíró berendezését elpusztítani. Mindezeket az Athenia kapitánya, két matróz és négy, a fedélzeten tartózkodó utasa eskü alá vallotta. Arra a kérdésre, hogy a tengeralattjáró nemzetiségét sikerült-e kétségtelenül megállapítani, Winston Churchill kijelentette, hogy Anglia csak a Harmadik Birodalommal áll hadilábon, tehát csakis az ellenség buvárnaszádja lehetett a tettes.

Az alsóház szerdai ülésén Buttler külügyi államtitkár Henderson munkáspárti kérdésére válaszolva, kijelentette, hogy Halifax külügyminiszternek nincsenek hiteles értesítései arra vonatkozólag, hogy a német repülőgépek a polgári lakosságot és a nyílt városokat bombázták volna. Buttler hozzátette, hogy az értesítések arra mutatnak, hogy a német bombavető repülőgépek támadásai általában bizonyos katonai jellegű célpontok ellen irányulnak és nem a polgári lakosság ellen, habár számos áldozatot követeltek ennek köréből. A külügyi államtitkár megállapította még, hogy semmilyen hivatalos jelentés nem erősítette meg azt a lapokban megjelent hírt, hogy a németek iperit-gázt használtak volna.

Ezután Churchill a német teherhajók elsüllyesztésére vonatkozó kérdésre kijelentette, hogy semmi hasonlóság nincs ezek esete és az Athenia esete között. Az angol haditengerészek a nemzetközi szabályoknak megfelelően azonnal mindent megtettek a német hajók legénységének megmentésére. A német tengerészek élve menekültek és volt idejük személyes tulajdonaikat is magukhoz venni. Az egyik elsüllyesztett német hajó kapitánya Montevideóba érkezésekor elismerését fejezte ki a bánásmód felett.

Románia szigorúan semleges marad

A szerda esti koronatanács történelmi határozata

Bucuresti, szeptember 7. Szerdán délután négy órakor a cotroceni palotában Károly király Öfelsége elnökléte alatt koronatanács volt, amelyen a miniszterelnök, a királyi tanácsosok és a külügyminiszter vettek részt. Armand Calinescu miniszterelnöknek a politikai helyzetről tartott beszámolója után elhatározták, hogy Románia szigorúan semleges magatartást fog tanúsítani. Végül a következő közleményt adták ki:

„Az udvari miniszter közli:

1. **Öfelsége a király összehívta a királyi tanácsokat. Az ülés szeptember 6-án, délután volt, a cotroceni palotában.**

2. **Calinescu miniszterelnök és hadügyminiszter, valamint Gafencu külügyminiszternek a kormány külpolitikájáról tartott beszámolója után a tanács egyhangúlag jóváhagyta a nemzetközi eseményekkel kapcsolatos diplomáciai tevékenységet és a határok védelmére tett katonai intézkedéseket.**

3. **A tanács egyhangúan elhatározta, hogy Románia szigorúan tiszteletben fogja tartani a jelenlegi viszolyban harcoló felekkel szemben a semlegességnek nemzetközi egyezményekben lefektetett szabályait.**

4. **Részvették: Armand Calinescu miniszterelnök, Artur Vaitojanu tábornok, Vaida Sándor, Gh. Mironescu, Iorga professzor, dr. C. Angheliescu, George Tatarescu, C. Argetoianu és Balif tábornok**

királyi tanácsosok, valamint Grigore Gafencu külügyminiszter.

Most nem forognak kockán kívül érdekeink

Bucuresti, szeptember 7. A Semmalul „Románia semlegessége” cím alatt a következőket írja:

„Országunk közvéleménye figyelemmel kíséri a határon túl végbemenő tragikus eseményeket. Figyelünk egyaránt szólni a fájdalmas visszhangnak, amelyet lelkeinkben a harcban álló népek szenvedése kelt, de az elővigyázatosságnak is, amelyet ennyire súlyos körülmények között meg kell őriznünk. Ez az önköds és a szigorú pártatlanság magatartását írja elő számunkra egy olyan viszállyal szemben, amely nem érinti a mi életbevágó érdekeinket. Közvéleményünk ezzel teljesen tisztában van és éppen ezért helyesli a cotroceni palotában tegnap az uralkodó elnökléte alatt tartott tanácsülés ünnepélyes határozatát, amely pontosan meghatározza Románia magatartását Európá mai helyzetével szemben. A teljes semlegesség, amelyet a jelenlegi konfliktussal szemben meg akarunk őrizni, biztosítéka annak, hogy a román erők érintetlenül maradnak, hogy garantálják a mi biztonságunkat. Ezért közvéleményünk nyugalmossal és bizalommal tekint a helyzetet, összes energiaforrásaink a rendszolgáltatásban maradnak és fegyvelmetlenül illeszkednek be a jelenlegi körülmények által megkívánt erőfeszítéseinkbe.

Mi tudjuk, hogy érdekeink nem forog-

nak most kockán. Vezető tényezőnk elhatározata mutatja, hogy az ország jelenlegi politikája minden befolyástól független és csak a mi igazi érdekeinket fejezi ki.

Megindult a közlekedés Svájc és Franciaország között

Róma, szeptember 7. (Rador). Hivatalos közlemény szerint, máától fogva Franciaországgal és Svájccal helyreállították a rendes vasúti forgalmat. A Simplon-express, amely néhány nap óta csak Milánóból indult ki, újból meghosszabbítja utvonatát Párizsig, illetve Isztanbulig, mindkét irányba.

Brüsszel, szeptember 7. (Rador). Belgium és Anglia között a légiösszeköttetést ma felvették, de naponta csak egyetlen menetérti járat lesz.

Nyugalom Magyarországon

Belgrád, szeptember 7. (Avala). A jugoszláv Pravda a budapesti magatartás kérdésével kapcsolatban megjegyzi, hogy a légkör a magyar fővárosban nyugodt és hogy ott egyetlen állam ellen sem folytatnak semmilyen propagandát. A lakosság nyugodtan nézi az események fejlődését, mialatt a kormány mindent meg tesz az állam határainak védelmére.

Vörös-kereszt-iroda Genfben

Bern, szeptember 7. (Rador). A Vörös Kereszt tájékoztató irodát állított fel Genfben a hadviselő államok foglyainak hollétéről és helyzetéről.

Egyre növekszik a semleges államok blokka

Kopenhága, szeptember 7. (Dunaposta). Az Aften Bladet című lap rámutat arra, hogy a semleges államok blokka egyre növekszik. Románia is bejelentette semlegességét, ami azt jelenti, hogy a nyugati hatalmak Románián keresztül sem siethetnek Lengyelország segítségére. Bulgária is semleges szándékokat árukt el. A balták és a délkelet-európai országok éppúgy, mint Japán, igyekeznek a konfliktustól távolmaradni és a későbbi eseményektől függővé tenni magatartásukat. Anglia és Franciaország helyzete a nyugati fronton igen nehéz, mert a Siegfried-vonal elleni támadás meglehetősen kényes művelet. Másrésztől nem könnyen valószínűsíthető meg a Németország elleni gazdasági háború sem. A német flotta ugyanis ura a Keleti tengernek, szárazföldön pedig zavartalanul összeköttetésben áll Oroszországgal. Olaszországgal és a délkelet-európai országokkal.

Elismiszerjegyek Hollandiában

Amszterdam, szeptember 7. Az ellátási nehézségek idkerülése érdekében a hollandiai kormány elhatározta elismiszerjegyek bevezetését. Valószínű, hogy a benzinhány elkerülése érdekében a magángépkocs használatát fel fogják függeszteni.

Ausztrália és Dél-Afrika is hadat üzent Németországnak

London, szeptember 7. (Reuter). Az ausztráliai kormány miniszterelnöke tegnap a parlamentben kijelentette, hogy Németországgal hadállapotban lévőnek tekintti magát. Új-Zéland után ez a második dominium, amely hadállapotba kerül a Harmadik Birodalommal.

London, szeptember 7. (Rador). Hivatalosan jelentik, hogy a Dél-Afrika Unió hadállapotban van Németországgal. Bagdadból közli a Stefani hírszolgálati iroda, hogy Irák kormánya az Angliával fennálló szerződés értelmében megszüntette a diplomáciai kapcsolatokat a Harmadik Birodalommal. A német követ elhagyta Irák fővárosát.

A párizsi iraki követség közli, hogy a Németországgal való diplomáciai viszony megszakítása nyomán kormánya átveszi a határon az összes Irakban tartózkodó német alattvalókat.

London, szeptember 7. (Rador). A tájékoztató minisztérium utján Lord Craigavon, Észak-Irország miniszterelnöke nyilatkozatot adott ki, amelyben azt hangoztatja, hogy Észak-Irország lakosainak lojalitása kitünik abból, hogyan választott az ép emberek többsége az Egyesült Királyságnak a hadseregbe való belépésére vonatkozó felszólítására.

Gandhi levele Hitlerhez
Simla, szeptember 7. (Rador). Ma került nyilvánosságra, hogy augusztus 23-án Gandhi levelet intézett Hitlerhez, amelyben a következőket írja:

„Bizonyos, hogy ön a világon az egyetlen ember, aki megakadályozhat egy háborút, amely a világot a vad állapotokhoz való visszatéréssel fenyegeti. Ilyen árat kell-e vajjon fizetni egy cért, bármily érdemesnek is tűnne az ön előtt? Es vajjon hallgat-e ön a felhívásra, amelyet olyan ember intéz önhöz, aki szándékosan lemondott a harc módszereiről és ezen a réven eléggé jelentős sikereket ért el?”

(Folytatása a 8-ik oldalon)

SPORT

Elmarad a Románia - Jugoszlávia válogatott labdarúgómeccs

BUCURESTI, szeptember 7. A labdarúgó-szövetséghez szerdán este kellemetlen távirat érkezett Belgrádból. A jugoszláv szövetség ugyanis lemondta a vasárnapra Belgrádba kitűzött Románia-Jugoszlávia válogatott mérkőzést azon indoklással, hogy több válogatott játékosának akadályoztatása miatt nem tud megfelelő csapatot kiállítani Románia ellen.

Vasárnap kezdődik a Román Kupa idei küzdelme

A Román Kupa küzdelmeiben részt vesz a kolozsvári Haggibbor is

A Nemzeti Bajnokság B) csoportjai teljes fordulót játszanak vasárnap

Ciuj, szeptember 7. (Az Uj Kelet tud.) A Román Kupa labdarúgó küzdelme vasárnap kezdődik. Az első fordulón a kerületi bajnokságban szereplő csapatok játszanak. A Román Kupa idei küzdelmére egyébként nevezett a Haggibbor futballcsapata is, ellenfele vasárnap a KMSC csapata lesz.

A Román Kupa ideiglenes fordulóinak erdélyi vonatkozású mérkőzései a következők:

Kolozsvár: Haggibbor—KMSC, vezető Pascu Kolozsvár.

Déva: Corvinul—Metalosport, Simó Petrosény.

Lónya: CS Lónya—Metalosport Nadrág, Athanasu Kúdzsir.

Kaján: Metalosport—Anina, Cosma Déva.

Marosújvár: Solvay—Uranus, Bratinca.

Nagyszében: Romanafir—SGS, Guga Nagyszében, Munkások—SS Elastic, Gherman Nagyszében, Amateur—Metrom, Jivu Nagyszében.

Brassó: ACFR—MTE Marosvásárhely, Belindu Brassó.

Szegesvár: ACFR—Vitrometan, Dordea.

Beszterce: SS Bistrita—CFR Kolozsvár, Bedeleanu Nagyszében.

A Nemzeti Bajnokság B) vasárnapi programja

Nagyvárad: NAC—Craiovan, vezető Mihaescu Szatmár.

Marosvásárhely: Mures—Astra, Curea Medgyes.

Iasi: Victoria CFR—Tricolor Ploesti, Hrehoretz Csernovic.

Kisenev: Sporting—ASC, Stavár Iasi.

Cernovic: Dragos Voda—FC Braila, M. Crutescu Bucuresti.

Lugos: Vulturil—Sparta, Chicin Temesvár.

Temesvár: Electrica—Mica, Szilágyi Resica.

Lupény: Minerul—CFR Piski, Ciorgariu Arad.

T-Severin: CFR—Jiul, Chesnoiu Craiova.

Arad: Gloria—Kinzsi, Huneade Nagybánya.

Nagyvárad: Unversitatea—Victoria, Olteanu Nagyvár.

Szatmár: Olimpia—Crisana, Constantinescu Kolozsvár.

Aranyosgyéres: Sodronyipar—Barkochba, Almasan Kolozsvár.

Sepsiszentgyörgy: Oitul—Monopol, Lungu Brassó.

Bucuresi: Turda—Munkások, I. Mezerica Ploesti.

Braila: Fr. Romana—Ferromil, Dragomir Braila.

Ploesti: Prahova—Doc, A, Stefanescu.

Tighina: Traian—Makkabi, Irinescu Iasi.

Galati: DVA—Makkabi Kisenev, Opriatescu Braila.

Mi újság a sportvilágban?

Az aradi kerületi szövetség rendezésében lebonyolításra kerülő propaganda teniszmérkőzések befejeződtek. Kedden ugyancsak nagyon érdekes küzdelmek voltak, az eredmények pedig a következőképpen alakultak: Tanasescu, Badin—Albert, Kuszalik 6:3, 6:2, Erős, Gitta—Cransic, Tereanu 7:9, 7:5, 6:4, Tanasescu—Badin 6:2, 6:0, Tanasescu, Badin—Erős, Gitta 6:3, 6:1, Badin—Tereanu 6:3, 6:0, Dombora, Tanasescu—Weichelt, Erős 6:2, 6:2, Tanasescu—Margittay dr 6:2. Csak egy szettet játszottak le. Ugyancsak kedden bonyolították le a Gloria pályákon a Caracostea serlegmérkőzéseket a Gloria és az AAC hölgyjátékosai. A továbbjutáshoz szükséges győzelmet a Gloria csapata szerezte meg 3:2 arányban. Eredmények: Dombora—Irgi 6:3, 1:6, 6:4, Albertné, Dombora—Irgi, Weichelt 5:7, 6:2, 7:5. Dombora—Földessy II 7:5, 4:6, 6:4.

A londoni rövidhullámú rádióállomás a politikai hírek között egyetlen más természetű hírt adott kedden reggel. És pedig azt közölte, hogy a Davis Cup kihívási fordulójában Ausztrália behozta az első napon 2:0-ra vezető USA előnyét, sőt megnyerte a serleget is. Amerika veresége a DC-ben ma is eseménynek számít.

Nem lesz többé súlyemelőlágbajnokság. Így határozott a súlyemelők nemzetközi szövetsége. Ezentúl csak az olimpiákon mérhetik össze erejüket a világ legjobb súlyemelői. Ha lesz olimpia...

Az ezévi petróleumredevencát a termelővállalatok értékesítik. A román kormány és Petrofina között — amint ismeretes — az 1936. évben tizenkét évre szóló megegyezés jött létre az állami petróleumredevencia eladására. Ez év márciusában pótegyezményrel egy évre felfüggesztették az egyezmény hatályát, úgyhogy az 1939—1940. költségvetési évben a nemzetgazdasági minisztérium köteles gondoskodni a 72.000 vagon nyersolajredevencia eladásáról. Ertesüléseink szerint a minisztérium ezt a mennyiséget a redevencát fizető petróleumvállalatoknak és a finomítóknak ajánlotta fel és már meg is alapította azokat a feltételeket, amelyek mellett a redevencia eladása történik.

KÖZGAZDASÁG

906.000 kilogramm pamutfonalat importálunk Angliából

Bucuresti, szeptember 7. Megirtuk, hogy a textilipar jobb nyersanyagellátása érdekében a kormány az 5,5 millió fontos angol kölcsönből nagyobb összeget engedélyezett gyapot és gyapotfonal importjának céljaira. Az erre vonatkozó tárgyalások most befejeződtek és a kormány megbízottai megegyeztek a Lancashire Cotton Corp. Ltd. vezetőségével, amelynek alapján az angol cég 2 millió livre, azaz 906 ezer kilogramm pamutfonalat szállít Romániának. A fenti mennyiség tulajdonképpen részét a textilipari vállalatok veszik át, egy jelentős hányada azonban parasztpamut, amit a földművelő lakosságnak fognak eladni a szövötközetek útján. Ez a mennyiség ez év végéig teljesen fedezi az ország pamutfonal szükségletét.

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucuresztiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Gazdasági életünk napirendre tér a világpolitikai események fölött

Bucuresti, szeptember 7. (Rador). A tőzsdén tegnap kedvezőbb volt az irányzat, mint az előző napokon. A kivitel ismét megkezdődött. A dunai kikötőkben újabb rakományokat hajóztak be. A behozatal nagy nehézségekkel küzd az általános szállítási bizonytalanság miatt. A semleges államokbeli szállítók előre kéri a fizetést, ami nélkül nem hajlandók a rendelt árucikket elindítani. Az importőrök hajlandók eleget tenni ennek a feltételnek, de csak azzal a kikötéssel, hogy rendelt áruk biztos kikötőbe szállítsanak. Ez az állapot nagyon megnehezíti az ügyleteket. A bankok hivatottak — írja az Argus —

megoldást találni a nehézségek elhárítására.

A gabonapiac nem volt tevékeny. Az Egyesült Államokból érkezett híradások szerint még kilátások vannak arra, hogy a kereslet kedvezőbb lesz.

A dollárban eszközölt kompenzációs ügyletek megdrágultak a dollár árfolyamának emelkedése miatt.

Az Argus közli, hogy a hiteire szóló eladások megszüntek. Csak készpénz ellenében szállítanak árut, ami bizonyos készpénzhiányt idézett elő a piacon. A növényolajgyárak kartellje egy jejjel ismét fel emelte a faolaj kilogrammjának árát.

Az 1938 december 15. előtt beadott cégbejegyzési kérések a régi cégtörvény rendelkezései szerint bírálendók el

Arad, szeptember 7. Elvi jelentőségű döntést hozott az aradi törvényszék egy cégátírás ügyében. Még a múlt év októberében történt, hogy az egyik pécskai gabonakereskedő meghalt. Özvegye annak idején az aradi kereskedelmi és iparkamara céghivatalától kérte a cégnek saját nevére való átírását. A céghivatal megtagadta a kérés teljesítését, azzal az indoklással, hogy az özvegy még nem mutatta be az állampolgársági felülvizsgálata ügyében hozott végleges döntést. Az özvegy ügyvédje útján a céghivatal döntése ellen fellebbezéssel élt. A törvényszék helyt adott a fellebbezésnek és az ügy iratait visszaküldte a cégbírósnak. A törvényszék annak a kérdésnek eldöntésére utasította a céghivatalt, hogy vajjon az 1938. október 4-én beadott kérvény adatai megfelelnek-e az 1931. évi cégbejegyzési törvénynek, de ugyanakkor vegye figyelembe az 1938. december 15-én életbe léptetett új cégbejegyzési törvényt is és ha a kérvényező eleget tett a követelményeknek, elrendelhető a cégbejegyzés átírása. A cégbíró azonban elutasította a hozzá visszaküldött kérvény jóváhagyását, mert nem mellékelte a tartományi cégbizottság autorizációját, amely nélkül új cégek működését nem engedélyezheti. A kérvényező jogi képviselője a cégbíró döntését újból megfellebbezte az aradi törvényszékhez. Az aradi törvényszék most foglalkozott az ügygel és teljesen magáévá tette a védő által kifejtett jogi álláspontot. A védő elsősorban arra hivatkozott, hogy a tartományi bizottság engedélye csak új cégek bejegyzése esetében szükséges. Egyébként is ez a rendszer csak 1938. december 15-én lépett életbe, míg az özvegy már október 4-én kérte a céghivatali bejegyzés módosítását.

Miután a december 15-én megjelent cégtörvénynek nincs visszaható ereje, ez az ügy nem vonható az új törvényelbírási alá, a régi törvény alapján pedig joga van a cégbejegyzés olyan keretek között történő átírásához, ahogy a kérvényezőben feltüntette. A törvényszék helyt adott a fellebbezésnek és elrendelte az özvegy cégének bejegyzését az aradi céghivatalnál.

Az olasz turista-cekkek kiadása. Megirtuk, hogy az olasz jegybank és a Banca Nazionale között létrejött egyezmény alapján az Olaszországba utazó román állampolgárok maximum 3000 lírára szóló, a Romániába jövő olasz állampolgárok 23.000 líra szóló turista-cekkeket kaphatnak. Ezt az egyezményt a Banca Nazionale most kiadott rendelkezéssel életbe léptette.

Szünetel az állatexport. A nemzetközi helyzet természetesen nehézségeket idézett elő az alig újból megindult állatkivitel terén is. Az exportőrök ugyanis nem merik megkockáztatni a kivitel és ezért már napok óta szünetel Arad megyéből a cseh és morva protektorátus területére irányuló állatkivitel. Ugyancsak az óvatosság jellemzi az egyéb szakmai cégeket is. Az aradi szállítókhoz több regáti cég részéről utasítás érkezett, hogy az exportra feladott, de az országból még ki nem ment szállítmányokat tartsák vissza. Vonatkozik ez elsősorban az Angliába irányuló szállítmányokra, amelyek eddig Németországon át mentek Angliába, most a feladók azonban a bizonytalan helyzetre való tekintettel a továbbszállítást egyelőre nem akarták megkockáztatni. Az említett cégek utasítása alapján az aradi, valamint a kürtösi állomáson a szállítócégek több vagon szállítmányt tartottak ideiglenesen vissza, amelyek között az ókirályságból Angliába indított 16- és marhaször-szállítmányok is szerepelnek.

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucuresztiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.34
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	141.52—143.59
font	662.40—672.75
palesztinai font	663.09—673.44
holland forint	76.11—77.28
svájci frank	31.88—32.34
francia frank	3.78—3.85
márka	40.50—41.50
pengő	25—27
csehkorona (Prága hivatalos)	4.68—4.77
szlovákkorona (Pozsony hiv.)	4.68—4.77

Az exportból eredő, szabadforgalomba hozható devizakvóták árfolyamai szilárdak. Bucuresztiben tegnap délig a következő árfolyamok alakultak ki:

angol font, 30%-os szabadkvóta	1425—1430
angol font, 20%-os kvóta	1465—1475
angol font, 40%-os kvóta	1163—1170
dollár, 30%-os szabadkvóta	345
svájci frank, 30%-os kvóta	75
francia frank, 20%-os szabadkvóta	8
francia frank, 30%-os kvóta	8.10
holland forint, 30%-os kvóta	185
belgas, 30%-os	56.50
svédkorona, 30%-os kvóta	80

A B) lista kompenzációs árfolyamai:

font angol árukra	1210 lej
font más államok áruira	1305 „
font angol gyarmatok áruira	1250 „
belgas	55 „
holland forint	140—142 „

RÁDIÓ-MŰSOR

Péntek, szeptember 8.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Felolvasás. 19.17: Fanciklárinétművész. 20.35: Niculescu Sabina háromfelvonásos opera hanglemezek. A szünetekben hírek. 22.20: Táncclemezek. 22.20: Hírek magyarul.

Budapest I, 9: Hanglemezek. 9.45: Hírek. 13.30: A rádió szalonzenekara. 15: Hanglemezek. 16.15: Tarka gyermekdélután. 16.45: Beszkárt dalárdája. 18.10: Magyar nóták. 19.45: Közvetítés Balkányból. 20.15: Hírek. 20.25: Táncclemezek. 21.10: Sport. 21.20: Budapesti Hangverseny Zenekar. 22.40: Hírek. 23: Cigányzene. 24: Hanglemezek.

Szombat, szeptember 9.

Bucuresti, 7.30: Ritmikus torna, rádióhíradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vízállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádióhíradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 17: Az ország őrsege szervezett órája. 18.15: A munka és jövedev szervezett órája. 19.15: Felolvasás. 19.32: Hanglemezek. 20.05: Felolvasás. 20.20: Szórakoztató zene. 21: Üzenetek. 21.30: Amerikai táncclemezek. 22: Hírek. 22.30: Hírek magyarul. 23.15: Vendégloji zene.

Budapest I, 7.45: Torna, hírek, hanglemezek. 11: Hírek. 13.10: Cigányzene. 13.40: Hírek. 18.40: Magyar-lengyel műsorcsere. 19.10: Humoreszk. 19.30: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: A rádió szalonzenekara. 21.10: Talizmán. Rádió hangjáték. 22.40: Hírek. 23: Cigányzene. 24: Táncclemezek. 1.05: Hírek.

Hore Belisha: Nagy-Britannia hadügyminisztere

Amikor Neville Chamberlain átvette Baldwin helyét az angol miniszterelnökségen, hozzáértő és energikus emberre volt szüksége, aki új lendületet tudjon adni Anglia felfegyverkezésének. Azonnal arra gondolt, hogy ezt a hivatást senkinek töltötte be inkább, mint a Macdonald-kormány volt közlekedésügyi minisztere, aki zseniálisan oldotta meg London egyik legnehezebb kérdését: az óriási főváros közlekedésének szabályozását.

Belisha még nem töltötte be negyvenedik életévét, amikor reábizták Nagy-Britannia egyik legfontosabb miniszteri tárcáját, a hadügyi tárcát. Hazájának ragyogó nevű egyéniségei vezették előtte ezt a miniszteri tisztséget.

Hore Belische a következőképpen mesélte el, hogyan reagált életének eme legjelentősebb pillanatára. Ahogy kilépett Chamberlain dolgozó szobájából, a miniszterelnökség titkári hivatalába tartott, hogy a következő rövid, de lelkes telefonbeszélgetést folytassa le:

— *Köszönöm kell veled az újságot; két perc óta Anglia hadügyminisztere vagyok.*

Majd győzelmes hangon hozzátette:

— Nos, kinek volt igazam?

Hogy megérthessük ezt a monológot, husz esztendővel kell visszamennünk Belisha életében.

Egy gazdag londoni kereskedő idegen nyelvtanítót látogatott. Fia, akkor még fiatal diák, a klasszikus és elmaradhatatlan oratóriai prédikációt hallgatja:

— Ahelyett, hogy igyekeznél megismerni az ügyeket, hogy felkészüljél örökségem átvételére, mint bármely becsületes kereskedő, görög irodalmat tanulmányozol a Clifford kollegiumban; hallatlan, az ur klasszikus nyelveket tanul és Párizsba készül, a Sorbonne-ra!... Hová fog vezetni ez a sok számárság?...

A fiatal Belisha azzal a győzelmes mosollyal válaszolt, amellyel mind a mai napig le szokta szerelni ellenfeleit:

— Nem becsülöm le a kereskedelmet, amelyet igen tiszteletreméltó foglalkozásnak tartok. *Am ráérek kereskedőnek lenni, ha majd más pályán csődöt mondtam.*

Az ifjú Belisha tehát Párizsba ment. Előbb a Sorbonne-on tanult, majd Németországba ment, ahol beiratkozott a heidelbergi egyetemre.

Tulajdonképpen mik a céljai — kérdezték Belishát. — Élő és holtnyelveket, tudományt és irodalmat, régi történelmet, politikai tudományokat és modern jogot tanulni. Mi akar tehát lenni?

A fiatal diák senkinek sem árulta el életcélját. Talán még önmagának is félt azt megvallani.

Amikor az 1914-es világháború kitört, Belisha az elsők között jelentkezett az önkéntes hadseregbe, amelynek Franciaországért kellett harcolnia. Néhány év múlva, amikor a győztes hadsereg átvonult a Trafalgar Squaren, Belisha, mint katonatiszt vett részt a felvonulásban. Husz éves volt mindössze.

1923-ban Daweport képviselőjeként bekerült az alsóházba. Senkinek csodálkozott a huszonöt éves ügyvéd sikerén.

Képviselői minősége és ügyvédi karrierje mellett Belisha, mint kiváló publicista tette ismertté nevét az angol közönség előtt. Végeredményben, melyik volt az az út, amelynek a fiatal Belisha szentelni akarta életét? Csak legbensőbb barátai tudták, hogy az újságírói és ügyvédi tevékenységet egy sokkal fontosabb életpályára való felkészülés első szakaszának tekintette. Sokkal hamarabb érkezett azonban el a célhoz, mint remélni merete volna. Mindössze harmincöt éves volt, amikor Ramsay Macdonald közlekedésügyi miniszterré nevezte ki. Anglia egyik legfiatalabb minisztere volt.

Angliai szokás szerint az állam legfőbb hivatalait a legelőkelőbb családok képviselőire bizzák. Hore Belisha nem származik arisztokratikus családból, szülei azonban azidőszakuk ellenére is az angol társadalom legelőkelőbb egyéniségei közé tartoztak. Ennek ellenére az egész világ tudta, hogy első miniszteri kinevezése főleg néhány gondolatdús alsóházi beszédének és az alá-

írása alatt megjelent publicisztikai írásoknak volt köszönhető.

Ramsay Macdonald nehéz és ugyanakkor kényes feladattal bízta meg. Belisha úgy oldotta meg feladatát, hogy rövidesen az egész angol királyság egyik legnépszerűbb alakjává vált. Amikor végül kinevezték a hadügyi tárca élére, amelyet a mai miniszter élete „nagy pillanatának” tekint, nem mondott le arról, hogy feltegye édesapjának az ironikus, de ugyanakkor meglepő kérdését: „Nos, kinek volt igazam? Hadügyminiszter lettem.”

Ragyogó életpályája, mint hadügyminiszter is ugyanazt a felfelé ívelő vonalat mutatja.

Hivatalba lépésének első pillanatától kezdve úgy tűnt, hogy Belishat valami belső tűz hajtja feladatának megvalósításában. Tevékenysége közben elhatározottságot és ítéletes gyorsaságot, amerikai találmányokkal egyesített.

Az első nagy probléma, amelyet meg kellett oldania, az önkéntesek szervezése volt. Ezt Anglia felfegyverzésének, a vezérkar és a tisztakar felkészítésének nagy műve követte. Nyílt titok, hogy a nagy angol municiógyárak az új munkarend érvénybe léptetésével — ami szintén az ő nevéhez fűződik — nemcsak, hogy elérték, de messze túlhaladták a felfegyverzési terv által előirányzott számokat. A kötelező katonai szolgálat reformja volt Hore Belisha művének harmadik nagyszabású megvalósítása.

Anglia hadügyminisztere Franciaország igaz barátja. Az angol-francia katonai együttműködés alapjait Gamelin tábornokkal együtt tette le akkor, amidőn nemrégiben részt vett a francia hadsereg legutóbbi hadgyakorlatán.

Amikor a tárgyalások és a hivatalos fogadások a katonai szövetség megkötése után befejeződtek, Anglia hadügyminisztere egyszerű turistaként öltözve beszélt egy taxiba és kiadta az utasítást a sofőrnek:

— Vigyél végig a Racine utcán. De minél lassabban.

A taxiban Hore Belisha, a Sorbonne volt tanítványa, boldogan mosolygott. Újra látta annak az épületnek ablakait, amely mögött álmodni merete ragyogó karrierjének szép és merész álmát.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

AZ URANIA MOZGO MUSORA:

Rendkívüli dupla műsor: 1. Három aranyos kis ördög. Deanne Durbin, Amerika közkezdvelt, csodáshangú kis művésznőjének zenés vígjátéka. 2. Kalózkok kincse. Szenzációs kalandorfilm.

A CAPITOL MOZGO MUSORA:

Szezonnyitó nagy premier! Egy királynő naplója. Főszereplők: Anna Neagle és Anton Wallbrook. A film előtt: Új szenzációs Paramount világhíradó.

A THALIA MOZGO MUSORA:

Mátó Eleanor Powell és Robert Taylor világszéláger: Broadway Melody 1938. (Rövid az éjszaka mulatni kell...) Nevetés, tánc, muzsika és szerelem. Előadások: 3, 5, 7 és 9 órákor pontban.

A SELECT MOZGO MUSORA:

Kentucky, a szenvedélyek városa. Végig színes, csodálatos felvételi, izgalmas tartalmu film, szenzációs lövészenyekkel, főszerepekben: Loretta Young és Richard Green.

A ROYAL MOZGO MUSORA:

Ma nagyszabású premier: Erich Kästner világsiker aratott regényének filmváltozata: Három ember a hóban. Szellemes, ötletekben bővelkedő vígjáték sok vidám fordulattal. A film az Alpok festői szépségű helyein játszódik le. Eddig nem látott színelenget. Főszerepekben: Robert Young, Mary Astor, Frank Morgan. Előtte új Metro journal. Számozott helyek. Telefon 37-05.

**VEGE
A
VAKÁCIÓNAK
MEGARKEZNEK
AZ ŐSZI
GONDOK...**

...De minden gondjának elejét veheti az Állami Sorsjáték sorsjegyével.

Keresse fel még ma kedvelt sorsjegyarudáját és vásároljon sorsjegyet a III. osztály húzására, amely **SZEPTEMBER 15.-én** lesz.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülők helyek és fürdők hirdetései, továbbá elveszett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közölünk. Jeligén levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

Palesztinai „Corona” beretvapenge olcsó és tartós. Kérje minden szaküzletben.

Ingyen nem, de hihetetlenül olcsón vásárolhat finom férfiruha- és kabátzöveteket, kiegészítőket, kötöttárukat, maradókat Finkelsteinnél, Stroiescu 3, udvarban. Uránia mozi háttámogott.

תלמוד תורה דק"ק צעהול-טילוואויע חצו

דיע היעיוגע ת"ח ווכט אינען מלמד דער חומש עם רש"י גמ' ותו"ס גוט אונטערריכטעט. שפעונן ווערדען נור דעם אקצעפטערטען פערטיגטיג-אפפערטע זינד צו ריכטען אן ?

Marmaládé készítésben perfect szakembert azonnalra keresek. Janovitz Emil, Jibou. (Jud. Salaj.)

Iskolás lány teljes ellátást kaphat, külön szoba, fürdőszoba használat. Grätz, Str. Gelu No. 28.

Diáklány, vagy tisztviselő nő központban jutányos árban lakást kaphat fürdőszobahasználattal. Cim a kiadóban.

Német órákat adok tanulóknak, vagy gyermekeknek, a délutáni órákban szívesen vinném a gyermekeket sétálni is. Cim a kiadóban.

Intelligens urilány lakótársnőt keresek központban. Cim a kiadóban.

Iskolás lány teljes ellátást kaphat, leányommal külön szobában, komfortos lakásban. Telefon 13-08. Cluj.

1-2 iskolás gyermeket teljes ellátással, fürdőszobahasználattal, vállalom. Hirsch, Cal. Decebal 5.

Tanítványképzés! Kosmetika „Boté” Hamburg M. Reg. Ferdinand 34. II. tel. 20-11.

Mesterkönyvvel, iparral rendelkező kisebb nyomda társulna nagyobb nyomdával. Cim a kiadóban.

Keresünk izletes ort. kóser rendes és diétás háziasszonyt. Cim a kiadóban.

Lakótársnőt keres Hirschné. Regina Maria 6. I. em. 22.

Intelligens család központi komfortos lakásán (minden iskolához közel) teljes ellátást kaphatnak iskolás gyermekek és felsőbb iskolai hallgatók. Ugyanott különbejáratu butorozott szoba is kiadó. Neculcea 1. II. em. 9. ajtó.

Könyvkötészeti munkákat **teljesen és olcsón készit**

GLORIA

könyvkötészet

Tulajdonos: **MARK LAZAR**

CLUJ, Piața Unirii 2

BER 8. 1
uj típusa
ellátni. A
a pénzügy-
mhivatalok-
ga kormány
vitványokat
olyan belga
ekkel kap-
nazási bizo-
rtór.
a termelő-
kormány és
retes — az
megegyezés
devenca el-
egyezmény-
egyezmény
0. költség-
minisztérium
agon nyers-
léseink sze-
iséget a re-
oknak és a
meg is ál-
melyek mel-
Bank
amái:
1.52—143.52
2.40—872.75
3.09—873.44
76.11—77.23
31.88—32.36
3.78—3.85
40.50—41.50
25—27
4.68—4.77
4.68—4.77
alomba hsz-
szilárdak,
Értékű árfo-
1425—1430
1465—1475
1163—1170
345
75.—
8
8.10
185
56.50
80
olyamái:
— 1210 lej
— 1305 „
— 1250 „
— 55 „
140—142 „
FOR
na, rádióhír-
rtási, orvosi
s, kulturális
13.10: Déli
13.40: Hírek.
jársjelentés.
15: Hírek.
19.17: Főnc-
Sabina hár-
uale, három-
A születek-
22.20: Hírek
9.45: Hírek.
5: Hangleme-
tán. 16.45:
agyar nóták.
20.15: Hírek.
ort. 21.20:
rt. 22.40: Hí-
mezek.
9.
na, rádióhír-
rtási, orvosi
s, kulturális
13.10: Déli
13.40: Hírek.
jársjelentés.
15: Hírek.
rsége szerve-
edv szervez-
Hanglemezek.
kozató zene-
tánclemezek.
arul. 23.15:
ek, hangleme-
ene. 13.40: HE-
sorscsere. —
nyzene. 20.15:
nekara. 21.10:
10: Hírek. 23:
1.05: Hírek.

UJ KELET Legújabb hírek

Chamberlain a lengyelek hősiességét méltatja

(ötödik oldali cikkünk folytatása.)

London, szeptember 7. Az alsóház ma délutáni ülésén Chamberlain Greenwood képviselő kérdésére az alábbi nyilatkozatot tette:

— Vannak kérdések, amelyek közül néhány felvilágosítást azonban adhatok az alsóháznak. Keleten a lengyelek ádáz harcot vívnak egy hatalmas ellenfél ellen, amely számszerű és anyagi fölényére támaszkodva, próbál bármely ellenállást megtörni. A lengyel katona mindig bátor harcos volt. Ma méltónak mutatkozik e hagyományokhoz: olyan ellenség ellen harcol, aki összehasonlíthatatlanul fölényben van az levegőben és meghaladja számban és anyagban. A lengyel nép minden talpalatnyit földért harcol.

— A németek az utóbbi időben gyakran hangsúlyozták a rövid és gyors elhatározást hozó háború szükségességét. Ezért összpontosították erejüket Lengyelország ellen, amelyet hadtábor nélkül támadtak meg. Az emberéletben és anyagban szenvedett veszteségek ellenére is érintetlen maradt a lengyelek bátorsága és szelleme.

— Az angol és francia kormányok ma új pénzügyi segítyt folyósítottak Lengyelországnak, hogy ez megújíthassa erőforrásait.

— Nyugaton Franciaország és mi mozgó-

sítottuk erőnket, hogy a lehető legnagyobb támogatást nyújtsuk. A francia csapatok érintkezésben állnak az ellenséggel, a részletek nem hozhatók nyilvánosságra. A Franciaország és Anglia közötti egység maradókatlan.

Chamberlain ezután méltatta az angol hadsereget, amelynek mozgósítása rendkívül gyorsan ment végbe, majd az angol repülőket dicsőítette, különösen a Wilhelmshafeni kikötőben lévő hadihajók elleni támadásért, amelynek során a Poche nevű német hadihajót kilenc bomba érte. Ugyancsak hősiessé hajtották végre a halhatatlanul megerősített kieli csatorna elleni támadást. Három felderítő repülés során több mint tízmillió rőpcédulát dobtak le német területre.

— A mi hadierőnk népiünk egységére támaszkodik, amely megvan győződve arról, hogy soha nemzet még nemesebb ügyért nem ment háborúba. Ebben a harcban az egész brit birodalmi közösségre támaszkodhatunk. Ezek a nemzetek, amelyek önmagukat kormányozzák, saját elhatározásukból, a jogért és az igazságért vonulnak harcba.

A legújabb harctéri jelentések

Párizs, szeptember 7. (Dunaposta). Az angol csapatok, hír szerint, utban vannak Franciaország felé. Egy francia tankosztály, mint Párizsból jelentik, a Rajna és a Mosel között átérte a német-francia határt. Allitól az első vonalban a nemrég behívott tartalékosok állnak, de a sorkatonaság még nem hagyta el a Maginot-vonalat.

A németek szerint a nyugati fronton nyugalom van

Berlin, szeptember 7. (Dunaposta). A német haderők főparancsnokságának jelentése szerint a francia-német határon folyó küzdelemlről elterjedt hírek nem felelnek meg a valóságnak. A Franciaország és Németország közötti fronton teljes a nyugalom.

Eg Varsó egyik pályaudvara

Berlin, szeptember 7. (Dunaposta). A német haderők főparancsnokságának jelentése

„Egyetlen teendő: a győzelemig harcolni a nemzeti szocialista Németország ellen“

Párizs, szeptember 7. A Havas távirati iroda jelenti: A csütörtök reggeli francia lapok a fegyveres konfliktus jelenlegi képét tanulmányozzák. A Journal így ír: „Elegendő volt az, hogy Franciaország és Anglia működésbe jöjjenek, hogy nyomban észrevehesse az ember: valami megváltozott Európában. A biztos győzelem megnyerte a szíveket.“

A Petit Parisien a következőket írja: „Röviddel azután, hogy Hitler kancellár elérte követeléseinek tárgyát, nagystíli erkölcsi támadásra lehetünk elkészülve, mert egy harmadik jóakaró közbenjárásával kísérletet fog tenni a béke kérdésének megtárgyalására. Sietve leszögezzük, hogy ez az erkölcsi támadás eleve bukásra van ítélve. Franciaország és Anglia soha nem fogják engedni, hogy a Führer akár részleges sikert érjen el, amely után nemcsak Lengyelország lefűzését, hanem európai hegemoniáját próbálja keresztülvinni. Egyetlen tennivaló: a végső-ig, a győzelemig harcolni a nemzeti szocialista Németország ellen.“

Az Excelsior a legutóbbi hadszíntéri jelentéssel kapcsolatban a következőket írja: „Egy tény bizonyos: csapataink német földre tették lábukat.“

A Matin így ír: „Huszonöt évvel ezelőtt írta meg Gamelin tábornok Joffre tábornok rendelkezése a marne csata napparancsát, amelynek most van az évfordulója. Ezzel kezdetét vette az a harc, amelyetől az ország megmentése függött. Ma egy újabb harc indult meg, amely csak az ellenség teljes leverésével, vagy a mi vereségünkkel végződik.“

szerint Varsó nyugati pályaudvara lángokban áll.

A DNB német távirati iroda jelentése szerint Hitler meglátogatta a tucheli síkság és a Graudenz közötti területen lévő német csapatokat, ahol tegnap elkeseredett küzdelem folyt. Hitler még néhány hadi pontot látogatott meg, majd éjfél után visszatért a főhadiszállásra.

A polgári lakosság lött Kattowitzban a német katonákra

Kattowitz, szeptember 7. (Dunaposta). A vajdasági hivatal épületével szemben, ahol most a rendőrség van elhelyezve, a polgári lakosság közül lövéseket adtak le a német őrszemekre. A golyók két német őrt megölték. A Monopol szálló tetejéről körülbelül harminc főnyi csoport, köztük asszonyok és 14-15 zsidó fiúk tüzeltek a német katonákra.

het, Legyünk meggyőződve arról, hogy győzni fogunk. Vezetőinkre kell hagyunk a kezdeményezést. Megmentésünk ügye rátermett emberek kezében van.“

Az Epoque-ban Kerillis a következőket írja: „A német hadsereg utasítást kapott arra, hogy kerüljön el minden helyrehozhatatlant az anglokkal és a franciákkal szemben. Mit jelent ez? Németország először helyre akarja hozni hadseregét, mielőtt nyugaton megütközik, mert nem tudja, hogy milyen veszteségei lesznek a lengyel fronton. Nagystíli manőverre lehetünk elkészülve annak érdekében, hogy időt nyerjenek. A francia kormány átlátta ezt a veszedelmet. A kocka el van vetve, Németország elérte azt, amit minden áron el akart kerülni: a világ-háborút.“

Az Oeuvre így ír: „Ugy anyagi, mint erkölcsi szempontból Franciaország helyzete sokkal jobb 1939-ben, mint volt 1914-ben. Németország éppen ellenkező helyzetben van.“

Az angolok eleve elutasítják Hitler esetleges utólagos pétekajánlatát

London, szeptember 7. A csütörtök reggeli angol lapok egyhangulag leszögezik, hogy Anglia és Franciaország el vannak szánva a németek végleges legyőzéséig folytatni a háborút. Az angol sajtó a lengyel hadsereg hősiességét dicséri. A lapok valóságosnak tartják, hogy Hitler döntő győzelmet akar kicsikarni a keleti fronton és ezért nyugaton beéri a defenzívával. Véleményünk szerint nincs kizárva, hogy Hitler utólag

„békekajánlatokat“ fog tenni, de ez sikertelen marad majd, mert a szövetségesek végleges győzelmet akarnak Németország felett.

A Times a következőket írja: „Amíg Németországot a jelenlegi kormányzat és miniszterelnök vezetik, újabb válságokkal is el kell lennünk készülve. Ezért egyszer és mindenkorra végezni kell ezzel a rendszerrel.“

A Times továbbiakban rámutat arra, hogy a tengerészeti hadműveletek rendkívül intenzíven folynak. Megkezdődött a német tenger-alattjárók elleni vadászat.

Nyugaton lesz a döntés

A Daily Express szerint a döntő összecsapás nyugaton fog megtörténni. A szövetségesek itt fogják legyőzni az ellenséget. Egyelőre az a látszat, hogy a németek védekezni akarnak, anélkül, hogy támadnának, ugyanakkor minden áron meg akarják szerezni a győzelmet a keleti fronton. A szövetségesek addig fognak harcolni, amíg meg-

Franciaország és Románia közös harcainak emléke

Párizs, szeptember 7. Ma délelőtt 11 órakor Lebrun köztársasági elnök Bonnet külügyminiszter jelenlétében kihallgatáson fogadta Franasovici román nagykövetet, aki átnyújtotta megbízólevelét és ezalkalommal beszédet mondott. Tolmásozta Lebrunnak Károly király öfelsége baráti üdvözlését, majd hangsúlyozta, hogy Románia és Franciaország közös harcainak emléke mélyen bele van vésvé a román szívekbe.

— Biztosíthatom excellenciát — mondotta Franasovici —, hogy történelmünk közös emlékei mélyen be vannak vésvé a románok szívébe. Ezen emlékezősek a mi segítségünk és függetlenségünk megvalósítása és

semmissítik az erőszakra épített német kormányzatot, amely elviselhetetlenné tette az európai nemzetek életét. Be kell várunk azt a napot, amíg ezt a célt elérjük. Mégha Varsó el is esik, ez nem menti meg Hitlert a vereségtől, mintahogy Moszkva eleste sem mentette meg Napoleont a bukástól.

A Daily Mail szerint Anglia meg fogja tisztítani a tengereket a német tengeralattjáróktól.

A Times katonai szakértője a lengyelországi hadihelyzetről

London, szeptember 7. A Times katonai szakértője a lengyelországi hadihelyzettel foglalkozva megállapítja, hogy a német csapatok bekerítési mozdulatainak célja: Varsó elfoglalása. Ez súlyos következményekkel járna, nemcsak azért, mert a főváros eleste erkölcsileg rendkívül leverően hatna, hanem azért is, mert Varsó képezi a lengyelországi vasuti és hadi közlekedés legfőbb csomópontját. A veszély elhárítása csak oly módon volna lehetséges, ha a lengyel seregek oldalba támadnák a németeket és kikényszeríték azt, hogy egymással szembe kerüljenek.

„Szívvel és lélekkel a hős lengyel nemzet mellett vagyunk, — fejezte cikkeit a Times, — de sajnos a nyugati hatalmak nem nyújthatnak pillanatnyilag Lengyelországnak közvetlen támogatást.“

megvédése érdekében kifejtett közös erőfeszítéseinkhez fűződnek, amelyek a mi legfőbb javainkat képezik. Ezen cél követésében készen állunk hálával fogadni bármely elemet, amely alkalmas volt ezen javak megőrsítésére. A román nép mindig hálával fog emlékezni arra a készsége, amellyel Franciaország történelme során Romániát fejlődésben mindig is támogatta.

Lebrun elnök válaszában Franciaország baráti érzelméről biztosította Romániát. Hangsúlyozta, hogy a francia és román nemzet gondolkodásbeli közössége és rokonsága mélyen a két nép lelkében gyökerezdik.

Roosevelt szeptember 15-re akarja összehívni az amerikai parlamentet

Párizs, szeptember 7. (Rador). A Havas jelenti Washingtonból, hogy Roosevelt elnök szeptember 15-re kívánja összehívni a parlamentet, de legkésőbb a hónap végéig akarja ezt megtenni. Az amerikai közvélemény úgy látszik határozott véleményt alkotott az európai eseményekről, de Roosevelt tanácsosai szerint a semlegességi törvényhez elővigyázatosan kell hozzányúlni.

Néhány ismert publicista, mint Walter Lippman, nyíltan követelik, hogy Franciaországnak és Angliának szállítsanak fegyvert.

Lippman azt hiszi, hogy az amerikai semlegességi törvény gyengíti Angliát és Franciaországot.

A publicista szerint ez a semlegesség végül is beavatkozásra indíthatná a szövetséget, amikor már Anglia és Franciaország eléggé meggyengültek.

Az Egyesült Államok semlegességének döntő befolyása lenne Japán és a Szovjetek sem-

legességére, mert Sztalin — mondja Lippman — biztosabban segítene egy győzedelmes Németországot, mint egy vereség felé haladót.

Newyork, szeptember 7. (Rador). A Havas jelenti: Számos amerikai repülőgépmotor- és alkatrészgyáros úgy határozott, hogy nem csökkentik a gyártási iramot a kormány azon rendelkezése dacára, hogy hadviselő felek számára tilos a szállítás. Ezek a gyárosok azt hiszik, hogy a semlegességi törvényt a nyugati hatalmaknak kedvező irányban fogják módosítani a parlamentben és így rövidesen tovább szállíthatnak Európába.

Kiemelték a Thetist

LONDON, szeptember 7. (Rador). Liverpoolból jelenti, hogy a Thetis tengeralattjárót ma kiemelték és kinyitották. Megkezdődött a 99 áldozat agnoszkálása.

Elhalasztották az Astra kolozsvári ünnepségeit

Az egyesület vezetőségének hivatalos közleménye

Cluj, szeptember 7. Az Astra román közművelődési szervezet tegnap este a következő hivatalos közleményt adta ki:

„Tekintettel a körülményekre, amelyek lehetetlenné teszik nagyobb tömegek részvételét az Astra közgyűlésén, a szeptember 9-10 és 11-ikére tervezett kolozsvári ünnepségeket és közgyűlést újabb rendelkezésekig elhalasztjuk. Nem szenvednek elhalasztást a következő megnyilvánulások: Az erdélyi képzőművészeti kiállítás, amely vasárnap, szeptember 10-én nyílik

meg az egyetem akadémiai kollegiumának termeiben és az Astra könyv, okirat és képképzőművészeti kiállítás, amely az egyetemi könyvtár termeiben ugyancsak vasárnap nyílik meg. Dr. Iulius Moldovan egyetemi tanár, az Astra elnöke.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt.
nyomdája Cluj, Strada Baron Pop 14
Telefon: 18-60

BUN DE IMPRIMAT